

MHB 1644

VAKOK VILAGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ A
MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALANÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

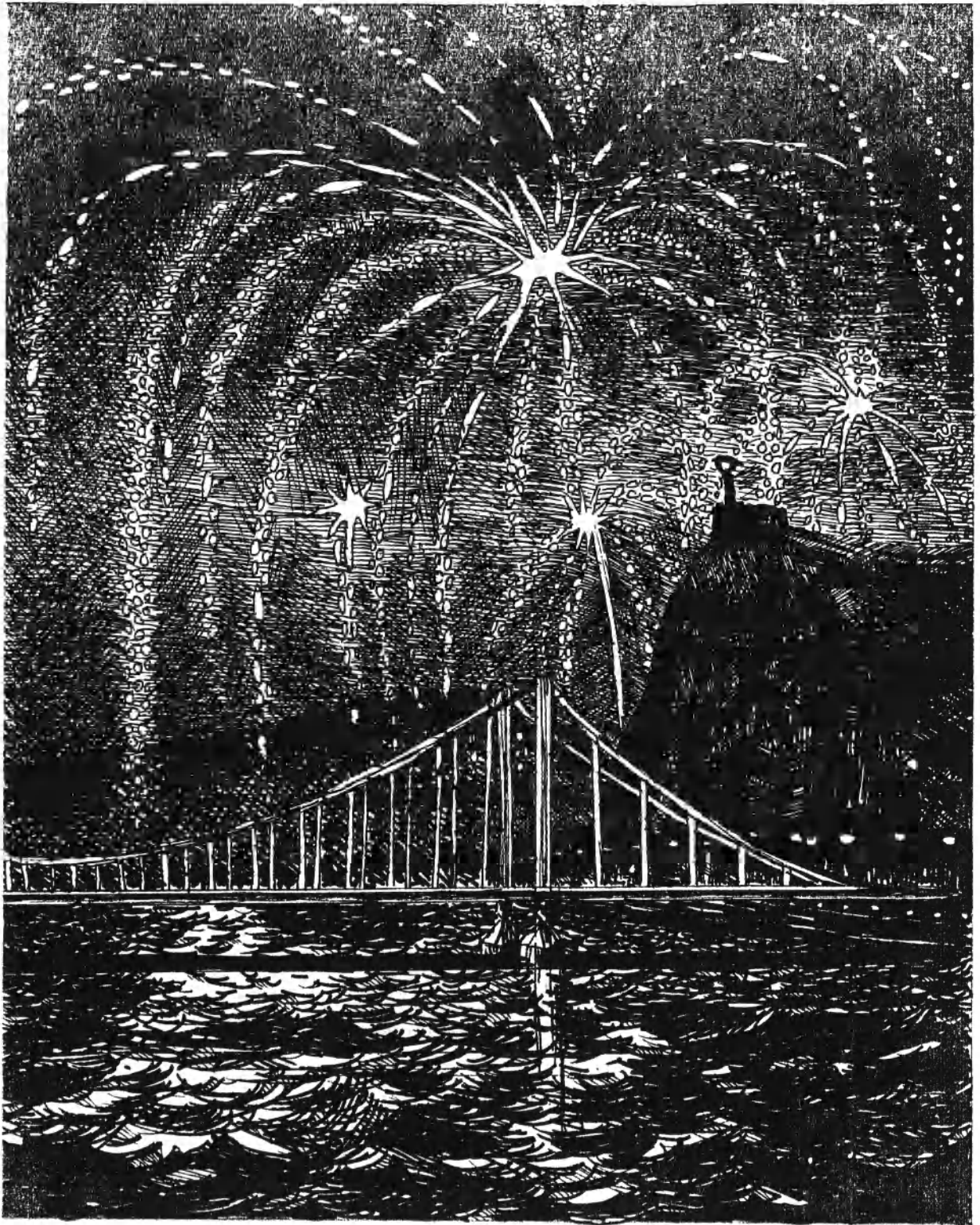

ÖTLENE

XLIII. évfolyam
1982 *8-9 szám

L. Braille

ЭНТСЧЕЛ. 1882. VII. 15,

Jelentés a csehszlovákiai Általános Rokkantszövetség megalakulásának 30. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen részt vett magyar delegáció útjáról

A Csehszlovák Szocialista Köztársaságban működő Általános Rokkantszövetség 1982. május 29–31. között tartotta meg a fennállásának 30. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepséget. Az eseményen hét szocialista társszövetség képviselői vettek részt. A Magyar Népköztársaságban működő Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségét — a fogadó szövetség meghívása alapján — dr. Bódi István főtítkárr, és Pálffy Lászlóné csop. vez., a hangoskönyvfelvevő stúdió vezetője képviselte.

Az ünnepség színhelye a Brno közelében lévő Vyskov volt. A máj. 28-án Brno-ba érkező delegátusokat a vendéglátók autóbusszal vitték át Vyskov-ba, itt a Hotel Duklában biztosítottak kényelmes elhelyezést. A megbeszélésekhez is itt kaptunk termeket. Még az első estén rendkívül fontos esemény történt: az Általános Rokkantszövetség Központi Elnöksége valamennyi képviseltetett szövetség részére az általuk odaítélhető legmagasabb kitüntetést, az aranyjelvényt és a hozzá kapcsolódó diplomát adományozta. Dr. Martin Bokor üdvözölte a szövetségek delegátusait, tájékoztatott bennünket az elnökség fent ismertett döntéséről, majd a kitüntetések Matej Kruml, a szövetség főtítkára nyújtotta át az érdekvédelmi szövetségek jelenlévő képviselőinek. A diploma szövege: „A Rokkantszövetség Szövetségi Bizottsága aranyérmel adományoz a magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének a sokéves áldozatkész, érdemteljes tevékenységéért, melyet a rokkant állampolgárokról való gondoskodás és az érdekszervezet fejlesztése javára kifejt.”

Ezen a találkozón ismertették az ünnepi programot és bemutatták valamennyi szövetség delegátusait. Megjegyezzük, hogy az ünnepségen

szocialista országok szövetségei vettek részt, és pedig a látássérültek, valamint a hallássérültek érdekvédelmi szövetségei. A magyar ABC sorrendjében az alábbi országok képviseltették magukat:

Bolgár Népköztársaság, Lengyel Népköztársaság, Magyar Népköztársaság, Mongol Népköztársaság, Német Demokratikus Köztársaság, Román Szocialista Köztársaság és a Szovjetunió.

Május 29-én délután 14 órai kezdettel ünnepi ülésen vettünk részt.

Megnyitó beszédében az elnöklő dr. Martin Bokor megállapította, hogy a 30 éve létrejött szövetség fejlődésében nagy dinamizmus mutatkozott, az alapítás idején nem is remélték a napjainkra elért sok szép eredményt. Megemlékezett az alapító tagokról is, és köszönetét nyilvánította mindenkinek a szövetség érdekében végzett jó munkáért. Felkérésére Matej Kruml főtítkárr tartotta meg átfogó, tartalmas beszámolóját a szövetség 30 éves fejlődéséről.

Visszatekintésében arról beszélt, hogy a rokkantakat a felszabadulást megelőző időben szociális diszkrimináció sújtotta, a szövetségnek egyik fontos célkitűzése volt, hogy lehetőleg minden munkaképes tagot munkához juttasson, továbbá a társadalom felvilágosítására, a szemléletformálására fordítottak nagy gondot. Az 1945-ben bekövetkezett felszabadulás után egyelőre még a rokkantokról való gondoskodást erősen a karitatív tevékenység jellemezte.

Az 1952-ben megalakult Rokkantszövetség beépült a Népfrontba, tézisei időtállóan bizonyultak. Célul tűzték ki a súlyosan rokkantak szervezetbe tömörítését. Az alkotmány a rokkantak számára is biztosítja a munkához való jogot. A róluk történő optimális gondoskodás nagy

eredményeket hozott: ma kb 260 000 rokkant dolgozik Csehszlovákiában. (Megjegyezzük, hogy a szövetségnek nem mindegyikük tagja.)

1950-ben szövetkezeteket hoztak létre, ezek fokozatosan bővültek, 1980-tól már mint terveköttes szövetkezetek működnek, tehát részesei a szövetkezeti tervteljesítésnek.

Hangsúlyozta a főtítkárr a Szovjetunióval való szoros baráti kapcsolat fontosságát, eredményességét. Az 1968-as krízist sikeresen küzdötték le, a szövetségi egység eszmei-politikai téren is töretlen maradt.

Szözl a szövetség általános munkájáról: ebben a körben a jogi, pszichikai, publikációs tevékenységet jelölte meg, de legfontosabbnak a tagokkal való személyes kapcsolattartást ítélte. Beszélt még az érdektevékenység és a pszichikai rehabilitáció fontosságáról.

Beszámolójában a főtítkárr tág teret szentelt a kulturális és sportmunkában való részvételnek. A Rokkant Sportkör 1981-ben volt 20 éves. A Rokkantszövetség — orvosok, pedagógusok bevonásával — ekkor készítette el a különböző rokkantsági kategóriák és fokozatok szerint összeállított követelményrendszert.

A továbbiakban ún. architectonikus problémákkal foglalkozott, ezek megoldásával az egész társadalmat is jobban tudják mozgósítani, az integrációt jelentősen segítik (lakásépítés, közlekedés, munkahelyek, parkolási kedvezmények).

A megszámlált hátrányos helyzetű rokkantak száma Csehszlovákiában 700 000, közülük azonban a szövetségben 180 000 fő tömörül.

A főtítkárr hangsúlyozta, hogy az elődökkel szemben is kötelesség a szövetségi munka hatékonyságának javítása, különösen a vidéki szervezetekben. Tovább kell javítani a

kapcsolatot az Egészségügyi Minisztériummal és a tömegszervezetekkel. A szövetség optimista, mert elérhető feladatokat tűzött ki, és azokat teljesíteni is tudja.

A Munkaügyi Minisztérium képviselőjében dr. Jaroslav Havelka miniszterhelyettes köszöntötte az ünnepi ülést. Méltatta a hangyaszorgalommal végzett és gazdag eredményeket hozó munkát, kiemelve a különböző munkahelyek létesítésében és felkutatásával elért eredményeket. Nyomatékosan hangsúlyozta a csehországi META és a szlovákiai INTEGRA nevű rehabilitációs vállalatok szerepét. Az 1981. év, mint a Rokkantak Nemzetközi Éve fontos eredményeket hozott, de megoldásra váró lényeges feladatok is maradtak: az orthopedikus segédeszköz ellátás, a gyógyító rehabilitáció és a beteg gyermekek üdültetésének megszervezése.

A Szovjetunió bölcs politikájának értékét, valamint a béke fontosságát hangsúlyozta.

A vyskovi Járási Pártbizottság részéről Ivan Konyecsk üdvözölte a résztvevőket, a többi között elmondta, hogy a META vállalatnak helyben működő két részlegét a közeljövőben bővíteni fogják.

A Rokkantak Sportszövetségének elnöke, Segyin mérnök az üdvözlő szavak mellett érdekes tájékoztatást adott a rokkant sportolók sokrétű tevékenységéről.

A tűzoltó szervezet képviselőjében Jan Smith szólalt fel. Néhány bal-eseti statisztikai adat ismertetése mellett a prevenció fontosságáról beszélt. A preventív nevelő munkát a tűzoltó szervezet egyik legfontosabb, országos jelentőségű feladatának jelölte meg.

A. Vitas, a Vörös kereszt egyik osztályvezetője is köszöntötte az ülést. A két szervezet régi és sokirányú együttműködését ismertette. Tájékoztatójából érdemes kiemelni, hogy a szövetséggel számos publikációt adtak már közre. Megkülönböztetett figyelemmel foglalkoznak a rokkant családok gyermekeivel.

Ezt követően a vendég delegációk köszöntötték a csehszlovák társszövetséget. A köszöntések után Matej Kruml főtitkár a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának készített levéltervezetet olvasta fel, ezt a jelenlévők változtatás nélkül fogadták el.

Az ünnepi ülést dr. Milan Danes alelnök rövid záróbeszéddel fejezte be. Ő is kiemelte, hogy a karitatív gondoskodást a komplex gondoskodás váltotta fel, továbbá a fő feladatok között kiemelte, hogy legfontosabb a megelőzés, valamint az idős, rokkant ember életének megkönnyítése.

30-án, a brnoi Nemzetközi Vásárt látogattuk meg, itt a META Vállalat pavilonjában a vállalatról és az ott gyártott segédeszközökről kaptunk ismertetést. Megtudtuk, hogy a vállalat 3700 dolgozót foglalkoztat, 83 %-ban rokkant munkavállalókat. A különböző fogyatékosági kategóriák részére jelenleg 70 féle segédeszközt gyártanak. Termékeiket saját boltjaik révén forgalmazzák, a jogosultak a segédeszközöket jelentős kedvezmények mellett kapják. A segédeszközök bemutatásával és az ismertetésekkel a témát nem zártuk le, május 31-én Vyskovban, a hivatalos munkaprogram utolsó pontjaként, e tárgyban tartottunk megbeszélést.

31-én 9 órakor a már említett értekezletet kezdtük meg. Akár csak előző napon, a vásárpavilonban, itt is külön szekcióban tanácskoztak a látás- és hallássérültek. A mi megbeszélésünket Jan Drtina, a Központi Elnökség tagja nyitotta meg. A résztvevők sok hozzászólásban elemezték a segédeszközök gyártásával és forgalmazásával kapcsolatos teendőket. A bolgár delegáció részéről Janaki Gradev javasolta egy katalógus összeállítását három nyelven, ezt a javaslatot egyhangúlag elfogadtuk. A német, orosz és angol nyelvű katalógus összeállítását és megjelentetését Bulgária vállalta.

A magyar delegáció részéről, mint a szövetség főtitkára, azt fejtettem ki, hogy kezdetben a kétoldalú megállapodások látszanának alkalmasnak az eszközök cseréjé-

re, illetve forgalmazására. Hasonló jellegű tanácskozást korábban is tartottak már, utoljára 1977-ben. Erről a vendéglátók részéről Jan Jeszenszky is beszélt. Rövid tájékoztatójában elmondta, hogy az akkori értekezlet kapcsán készült felmérés szerint 14 országból 122 oktatási és 50 használati segédeszközt jeleztek a különböző rokkant-kategóriák részére. Figyelemre méltó volt viszont, hogy 14 országban 94 féle eszköz ismétlődően jelentkezett. A munkamegosztást — legalább a szocialista országok viszonylatában — ez is indokolná. Felvetette azt a kérdést, vajon szükséges-e az 1977. évi felmérés megismétlése. A résztvevők ebben nem foglaltak állást. Az eszközforgalmazásra két alternatívát ajánlott;

1. koordinációs szerv létrehozása, amely szervezi a munkamegosztást, valamint az eszközök forgalmazását, a cseréjét, a testvérszövetségek között.
2. Ha ez nem lehetséges, a kétoldalú megállapodásokat tartja alkalmasnak.

Az értekezlet szünetében a META Vállalat vakok számára gyártott segédeszközeit mutatták be: kis- és nagyméretű braille-táblákat, centimétert és egyéb hosszúságmérőt, 60 perces jelzőórát, konyhai mérleget, társasjátékokat, sakkot.

Jan Drtina az értekezlet döntéseit összefoglalta, eszerint a jegyzőkönyvet június közepéig valamennyi képviselt szövetség megkapja, a szövetségek saját eszközeikről a már említett három nyelven december végéig tájékoztatják a bolgár szövetséget, ők pedig 1983. első negyedében a katalógust elkészítik. Három évenként a tapasztalatokat kell összegezni, egyben az új eszközökről is tájékoztatást adnak a szövetségnek.

Az ünnepi program rendezői a rendelkezésre álló szabadidő hasznos eltöltéséről is gondoskodtak. 29-én délelőtt a Vyskov melletti

Gottwaldában Klement Gottwald, Csehszlovákia egykori elnökének szülőházát látogattuk meg. — 30-án a Nemzetközl Vásárban is körülnéztek a vendégdelegációk, délután pedig Slavkov-ban az austerlitz csata emlékére épített emlékművet tekintettük meg.

31-én délután Brnoban kisebb csoportokban városnézésen vettünk részt, időnk azonban sajnos nagyon rövid volt, és a sokféle nevezetes látnivalóból alig tudtunk időt szánítani néhányra a megismerésére.

17 órai kezdettel valamennyien együtt voltunk a hallássérültek brnoi kultúrházában. Itt a szövetség búcsúvacsorát adott a résztvevők tiszteletére.

Június 1-én reggel a delegátusok szívélyesen búcsúztak egymástól, és hazaindultunk. Munkánkat a jó tolmács is jelentékenyen megkönnyítette, a Prágában lakó Éva Kleinova személyében. A program teljes időtartama alatt velünk volt.

A részvételi lehetőségért ezúton mondunk köszönetet az Egészségügyi Minisztériumnak, a szocialista társzövetségekkel, ill. azok képviselőivel való találkozásunk — a szakmai kapcsolatainkra való figyelemmel — hasznos volt.

Pálffy Lászlóné
csop. vez.

dr. Bódi István
főtitkár

évben ünnepli fennállásának 25. évfordulóját, és erre az alkalomra őszi taggyűlésüket ünnepélyessé, színessé kívánják tenni. Készülnek a választásokra is.

Az elnökség megvitatta a Zala megyei szervezet tájékoztatóját, amelyet Szemerédi István, szakmai csoportvezető egészített ki. Többen kérdéseket tettek fel az idős emberek életvitelével kapcsolatban. A kérdésekre a titkár válaszolt.

A második napirendi pont előadója Kiss Mihály kulturális főelőadó volt; részletes tájékoztatót adott a szövetség művelődési tevékenységéről. Kiemelten foglalkozott az együttesek munkájával, elsősorban a Homérosz Kórus tevékenységét elemezte és megállapította, hogy nagyon sürgős feladat az utánpótlásról gondoskodni. A múlt évben az énekkar sok külső szereplést vállalt, számos szép sikert aratott, annak ellenére, hogy az együttes létszáma egyre csökken.

A szövetség zenekara szintén sok szereplést vállalt. Ennek az együttesnek is elsősorban utánpótlás-gondjai vannak és repertoárját fel kellene frissíteni. Lelkes fiatalokból alakult a Landini Együttes, számos fellépésével elismerést vívott ki. A közönségnek nagyon tetszik az a zenetörténeti stílus, amely mellett elkötelezték magukat.

A Pasztorek Mihály színjászó kör reményeink szerint a jövőben erőteljesebben fejlődik, mert szakértett vezetőt kapott, akinek az irányításával egyebek között a színpadon való helyes mozgást is megtanulhatják a színjászók.

A kulturális főelőadó tájékoztatójában elmondta még, hogy megrendezték a szokásos versenyeket, meghírdették az irodalmi pályázatot is. Jól sikerült két rendezvényről számolt be, ezeken Dr. Pálhegyi Ferenc gyógypedagógussal, és Bárczy János íróval találkozhatott a közönség. Végezetül a jövő feladatait vázolta az előadó.

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

Szövetségünk Központi Elnöksége 1982. június 24-én ülést tartott. Jelen voltak: Csengeri József alelnök, dr. Bódi István főtitkár, Kiss Sándor, Nagy Ernő, Pinviczki György, dr. Szzél Lajos, Szemerédi István elnökségi tagok, valamint Daru Geróné osztályvezető-helyettes és Barna Zoltán, lapunk szerkesztője.

Csengeri József alelnök megnyitotta a tanácskozást, bejelentette, hogy az elnökség nem határozatképes, sokan betegség miatt hiányoznak.

Az első napirendi pont előadója Illés Imre, Zala megyei szervezetünk titkára volt. A titkár tájékoztatójából kiemeljük, hogy a megyében 607 tagunk él. Ebből a viszonylag magas létszámból csak huszonketten dolgoznak, többnyire telefonalközpont-kezelőként. A tagság igen magas százalékában idős, munkát már nem tudnak vállalni.

Ezért a megyei szervezet legfőbb tevékenysége a családlátogatás, hiszen az idős beteg emberek már nehezen tudják felkeresni a szer-

vezet irodáját. A tanácsokkal, a Hazafias Népfronttal, a Vöröskezzel jó kapcsolatunk van, ennek köszönhető, hogy különösebb szociális gondjaik nincsenek. A megyében tagdíjhátralékos nincs, folyóiratainkat azonban kevesen járatják, ennek az az oka, hogy már novemberben el kell küldeni a jövő évi előfizetési díjakat, a központ később nem fogad el befizetéseket.

Irodájuk kicsi, klubéletre nem alkalmas, kultúrscsoportjuk nincs, de az is nagy gondot jelent, ha más megyei szervezet előadói látogatnak el hozzájuk, mert a műsorokra nagyon nehéz közönséget szervezni, kevesen jönnek el. Ennek ellenére Keszthelyen sikerült egy jó klubdélutánt rendezniük, ahol külső szereplők léptek fel.

A megyei szervezet elnöksége negyedévenként tart ülést, amelyen minden fontos feladatot megtárgyalnak.

Illés Imre titkár bejelentette, hogy a megyei szervezet ebben az

A Központi Elnökség megvitatta a tájékoztatót és megköszönte Kiss Mihály kulturális főelőadónak eredményes és ígéretes munkáját.

A harmadik napirendi pontban Szemerédi István tájékoztatta az elnökséget a megyei szervezetek őszi taggyűléseinek tervezett időpontjáról, és egyben kérte a testület tagjait, jelezzék majd, hogy ki melyik taggyűlésen kíván részt venni.

A jelenlévők a tájékoztatót elfogadták.

Ezután bejelentések következtek.

Dr. Bódi István többek között elmondotta, hogy a szövetség ismét örökséghez jutott, mert egy örökklás értékesítése után szövetségünket nagyobb összeg illeti meg.

Csengeri József zárszavával ért véget a testület tanácskozása.

Szemerédi István

nagy szerepe van. Majd Csécei Katalin, az üdülő fiatal kultúrfelelőse ismertette a rendezvények, a kirándulások programját. Szerepelt a programban több szellemi és sportvetélkedő, a kirándulások között hévizi séta, keszthelyi, sümegi és egy egéznapos herendi, veszprémi, tihanyi utazás. Ezenkívül több teremben televízió, rádió és egy könyvtár is biztosította a szórakozási lehetőséget, természetesen volt ismerkedési és búcsúest a rendezvények sorában. Az üdülő vezetője és kultúrfelelőse kellemes pihenést, gyógyulást és jó szórakozást kívánva fejezte be beszédét. A nap még megmaradó részében ismerkedtünk az üdülővel, amelynek világos, tiszta folyosóit szépen rendben tartott virágok díszítik. Az intézménynek parkosított udvara van, ahol jó idő esetén kényelmesen lehet pihenni.

Délelőttjeink általában fürdéssel, pihenéssel teltek. A délutáni órákban voltak a séták és a kirándulások. A második nap, ebéd után hévizi sétára indultunk, melynek során Csécei Katalin bőszes ismeretetést tartott a községről és a hévizi tóról. A mai Hévíz község 1946-ban 3 településből (Hévízfürdő, Szentandrás és Egregy) egyesült. Azóta Hévíz állandóan épül, fejlődik. A városias beépítésű nagyközségnek ma 4 ezer körüli lakosa van. Hazánk egyik legnagyobb és legismertebb gyógy- és üdülőhelye Hévíz, a Balaton nyugati végének közvetlen közelében fekszik, közel Keszthelyhez. A forgalmas települést autóbuszjáratok sűrű hálózata köti össze az ország távoli vidékeivel. A község a tó fölé emelkedő dombra épült, tiszta utcáit szép fák és bokrok szegélyezik. A teraszosan emelkedő házak és üdülők közti gondozott parkokban, kertekben sok dísznövény, virág található. A tó már évszázadok óta vonzza az embereket Hévízre. A XVIII. század végén már rendszeres orvosi ismertetés jelenik meg a kiváló hatású gyógyvízről. 1795-ben gróf Festetics György für-

MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL

LAK ISTVÁN:

Hévízi napok

Hazánkban a vakok számára a rendszeres üdültetés az 1960-as évek elején kezdődött. Először Balatonszéplakon volt, majd 1969. óta Boglárlellén van szövetségünk üdülője. Ez a kényelmes, nagyon jó helyen lévő üdülő azonban kicsi. Szövetségünk vezetősége ezért felvette a kapcsolatot a SZOT illetékes igazgatóságával, hogy tudnának-e üdülési lehetőséget biztosítani tagságunk részére. A válasz kedvező volt, az igazgatóság 1979. óta minden esztendőben a mellékidényben biztosítja az üdülést számunkra. Attól kezdve mindig május hónapban négy helyen: Hajduszoboszlón, Mátrafüreden, Leányfalun és Hévízen vehetjük igénybe a kényelmes pihenést. A kedvezményes üdültetésben csak az a sors társ vehet részt, aki tagja a szakszervezetnek és a vakok szövetségének. Leányfalun kisgyermekikkel együtt is igénybe vehetik tagtársaink a beutalást. Az üdülésre mindig az előző év őszén kell jelentkezni a lakóhely szerinti megyei szervezetünknél.

1982. május 6—19 között e sorok írója és felesége is részt vehetett az üdülésen. Felhős, de meleg volt az idő, amikor megérkeztünk a hévizi autóbuszpályaudvarra. Onnan

emelkedő, sok lépcsőn vezető úton mentünk fel a Postás Gyógyüdülőbe, ahová tízen kaptunk beutalót szövetségünktől. A szokásos bejelentkezés után elfoglaltuk fürdőszobával is rendelkező, kényelmes, szép szobánkat. Délután kötelező orvosi vizsgálaton vettünk részt, ahol mindenki számára előírták a fürdés időtartamát, és a szükséges gyógykezelést. Később az üdülő ebédlőjében gyülekeztünk. Szantner György, az üdülő vezetője ismertette a házirendet és az intézmény történetét, jellegét. Az üdülőről Szantner György elmondta, hogy az már régi intézmény, valamikor a postások létesítették, ezért a beutaltak zöme ma is közülük kerül ki. Az intézményt tavaly bővítették. Az üdülő egész éven át fogad vendégeket, jelenleg 211 személy talál kényelmes elhelyezést.

A gyógyintézménynek helyben saját konyhája, ebédlője, fürdőmedencéje, orvosi rendelője valamint presszója és ajándékboltja is van. Az üdülő vezetőjének szavaiból kiderült, hogy ő és munkatársai a rendet és a pontosságot szeretik, ennek mi a legtöbben örültünk, hiszen egy ilyen gyógyüdülőben a gyógyulás, a pihenés érdekében kialakított rendnek, fegyelemnek

dőházat emeltetett a víz hasznosítására. Az első nagyobb arányú építkezések a múlt században kezdődtek a tó körül. Hévíz igazi fejlődése azonban csak századunk első felében indult meg. A felszabadulás után szanatóriumok, gyógyüdülők épültek, korszerűsítették a régi kórházat. A fedett fürdő átadása óta már egész éven át lehet fürödni. A sok szép szálloda és üdülő közül is kiemelkedik az impozáns épület, a minden kényelmet biztosító Hotel Thermál, amely egész évi idegenforgalom fogadására alkalmas. Hévízen gyakran tartanak orvoskongresszusokat is. Évente több tízezren keresik fel a gyógyvizéről messze híres helyet, hogy gyógyulást, pihenést találjanak. A gyógyulást keresők sorában több híres ember, köztük Szabó Lőrinc és Móricz Zsigmond is járt a neves fürdőhelyen.

Móricz Zsigmond gyógykezelése idején is dolgozott, több írása készült Hévízen, köztük novellák, és a Hévízi levelek.

A természeti adottságok, a gyógytényezők és a kialakított gyógyító munka, nemzetközileg is elismert gyógyhellyé emelték Hévíz községet. Ezt a nagy forgalmat és fejlődést annak köszönheti, hogy itt van Európa legnagyobb melegvízű tava. A tó 47 000 m² felületű, amelynek 38,5 m mély, tölcészerű mélyedésében lévő forrása állandóan bőséges mennyiségű vizet ad. A kráterből feltörő melegvíz állandó mozgásával, áramlásával a tó vize szinte naponta kicserélődik. A kedvező vízhőmérséklet lehetővé teszi az állandó szabadtéri fürdést. A tó közelében fúrt kutakkal elérték a gyógyvizet adó réteget, amely 40 fokos hőmérsékletű szulfid tartalmú meleg vizet ad. Ezekből a kutakból táplálják a téli gyógyfürdőt, kórházat, üdülőket, köztük a Postás Gyógyüdülőt is. A tó hőmérséklete kedvezően befolyásolja a környezet klímáját.

A tó felszínén számos melegvíz-kedvelő vizenővény látható. A tavat sétányokkal behálózott nagyki-

terjedésű park veszi körül. Hűvösebb időben finom párafelhőbe burkolódik a tó, ez kedvezően befolyásolja a fürdést is. A víz párolgásával is kifejtí gyógyító hatását. A gyógyvizet kitűnő eredményre használják a mozgásszervek legkülönbözőbb megbetegedéseinek gyógyítására. A tó fenekéről nyert tőzegiszapot is felhasználják a gyógyításban iszappakolásokra. A gerincbetegségek gyógyítására különleges nyújtásos súlyfürdő-kezeléseket végeznek. A 37 fok körüli melegvíz, egyik fontos feltétele a gyógyítási módszernek. A súlyfürdő-kezelés módszerét dr. Moll Károly Hévízen élő nyugalmazott főorvos dolgozta ki és vezette be a gyógyításba. A módszert a bevezetése óta igen jó eredménnyel használják a gerincbetegségek gyógyításánál. Dr. Moll Károly felesége és lánya Hévízen a Postás Gyógyüdülőben, mint kitűnő orvosok végzik munkájukat a betegek nagy meglepedésére. Dr. Moll Károlyné főorvosnő kedvességét, segítőkészségét mi is tapasztalhattuk.

Második közös hévízi sétánk során a községhez tartozó egregyi részre mentünk. Egregy híres műemléke a XIII. század elején épült, szép román stílusú templom. A korabeli falusi építészet egyik legjelentősebb emléke ez a kis templom.

Üdülésünk harmadik napjától kezdve háromnapos csendes esős időszak következett. Az esős napokon sokat pihentünk és részt vettünk az ügyesen szervezett játékos szellemi vetélkedőkön, ahol szép sikerrel szerepeltünk. Nagyon vártuk a 11-i keszthelyi kirándulást. Keszthely a Balaton környékének első városi rangú települése. A 22 000 lakosú város ma fontos gazdasági és szellemi központ, jelentős, patinás fürdőhely. A település műemlékekben és kultúrtörténeti emlékekben igen gazdag. Mi Keszthelyen először a Festetics család egykori palotájába mentünk, amelynek helyreállított részében működik ma a Helikon Kastélymú-

zeum. Az épület a pusztító háborúk és a nagy változások viharát túlélte, megőrizte eredeti formáját.

A termekben lévő egykori gazdag berendezési tárgyakat azonban majdnem teljesen széthordták. A kiállításon látható régi bútorok, festmények, aranyozott tárgyak, értékes porcelán dísztárgyak csak töredékét őrzik a kastély valamikori kincseinek. A hatalmas könyvtárterem értékes könyvanyaga és berendezése szerencsére változatlan formában megmaradt. A múzeum Festetics György emlékkiállítását megismertet bennünket a család legkiválóbb tagjának életével. Festetics György 1755—1819 között élt. A haladó szellemű gróf kulturális központtá fejlesztette Keszthelyt. Ő alapította Georgikon néven 1797-ben Európa első mezőgazdasági főiskoláját, ebből a keszthelyi intézményből fejlődött ki az Agrártudományi Egyetem. Festetics György pártfogolta a művészeteket, évente megrendezték Keszthelyen a Helikon Ünnepeket, amelyekre a kor kiváló írói, költői és tudósai sereglettek össze. A múzeumban látható a Festetics család 12 neves tagjának arcképe is. Sokat megtud a látogató a helytörténetéről, és a lótenyésztés régi helyzetéről. Egyes termek, köztük a „Vörös szalon” a régi berendezési tárgyakkal csodálatot keltenek a látogatókban. A könyvtárteremben kódexektől, ősnymtatványoktól kezdve a mai kiadványokig sok-sok ezer kötet értékes könyv várja az érdeklődőket. A kastély régi ebédlötermét eredeti formájában állították helyre, amely ma a múzeum díszterme, ahol rendszeresen tartanak hangversenyeket. Ezután a szép, gótikus stílusú keszthelyi plébániatemplomot kerestük fel. Majd a város egyik barokk stílusú régi lakóházába mentünk, amelyben Goldmark Károly világhírű zeneszerzőnk született.

A következő napon Sümegre mentünk. Autóbuszunk változatos, szép tájakon haladt. Az üdülő kultúrosa idegenvezetőként is jól szerepelt. Felhívta a figyelmünket a

látivalókra, nevezetességekre, és azokról bőséges ismertetést tartott. Közben hamarosan elértük a Keszthely-zalaszántói út mellett álló Gyöngyösi-csárdát, más néven Rezi-betyárcsárdát. A csárda Sobri Jóska, Savanyú Jóska, Vak Illés és több más hajdani híres betyár kedvelt mulatóhelye volt. Az épület ma is jó állapotban van, népszerű szórakozóhely. A közelben láthatók a Tátika és a Rezi várak romos maradványai. Zalaszántó és Bazsi községek között haladtunk át a Zala és Veszprém megyei határon. A keszthelyi járás 1979. január 1-től ismét Zala megyéhez tartozik. Bazsi község híres szülőtte Simon István (1926—1975) felszabadulás utáni irodalmunk egyik kimagasló egyénisége. Fiatalon elhunyt költőnk szülőfaluja temetőjében helyezték örök nyugalomra. Hamarosan megérkeztünk a gazdag múltú Sümegre. A városias központú, 6200 lakosú nagyközség számos jelentős műemlékkel rendelkezik. Először a festményeiről híres plébániatemplomba mentünk. A barokk stílusú templomot Padányi Bíró Márton püspök építtette 1756 körül. A templom falfestményeinek jeleneteit a püspök tervezte, az elképzelt képek festését rábizta Anton Maulbertsch osztrák festőművészre, kettőjük elgondolásából csodálatos remekmű született „a Magyar sixtusi kápolna”. A Jézus életét bemutató európai híru freskóról Maulbertsch gazdag színvilága tárult elénk. Majd a Ferences templom értékes faragott oltárait, szobraikat csodáltuk meg, Sümegen született Kisfaludy Sándor költőnk, akinek nevét viseli a gimnázium és a múzeum. Felmentünk a XIII. században épült romos Sümeg Várához, ahonnan szép kilátás nyílik a környékre. A várból az egykori püspöki uradalom egyik gazdasági épületébe mentünk, amely ma ménesistálló, ahol egy helyiségben nyereg- és lószerszám-kiállítás látható.

Üdülésünk következő hete a szép,

napos idő következtében strandolással telt el.

Hamarosan elérkezett a búcsúest, véget ért kétéhetes pihenésünk,

melynek sikeréhez nagy mértékben hozzájárultak az üdülő dolgozói. Udvarias, figyelmes munkájukat ezúton is köszönjük.

ABLAK

Aktuális interjú

**Dr. Helmut Pietasch-sal
az NDK Vakok és Gyengénlátók
Szövetségének elnökével**

A beszélgetést vezette: Thomas Nicolai

(Megjelent a „Gegenwart” 1982. 5. számában.) Fordította: Nyúl Győző)

1957. május 25-én alapították meg az Általános Német Vakok Szövetségét. Mire emlékezik különösen szívesen, ha a 25 év előtti alapító kongresszusra visszagondol?

Sok embert kellene itt megemlítenem, ugyanis a demokratikus és egységes vakügy felépítéséért való fáradozásokat társadalmi szervezetünk megalakítása koronázta meg. Mindenekelőtt a vakügy elért egységét tekinthetik úgy, mint történelmi vívmányt. A vakokat az el-látásnál továbbra sem a vakság okai szerint különböztették meg. A vakon születettek, a baleset vagy betegség által, ill. háborúban megvakultak nekiláttak teljesen egyenjogú szövetségük felépítésének.

Bizony a hallei alapító kongresszus mindenki számára lelkesítő élmény volt, aki ott megjelenhetett. Rám különösen két dolog tett nagy benyomást: egyrészt a delegátusok erős akarata, hogy a vakügy lényegét szerződésben rögzítsék, más-

részt a nyilvánosság nagy érdeklődése, amely jó alapot teremtett az együttműködésre az állami szervekkel és más társadalmi szervezetekkel.

Szövetségünk Központi Elnöksége első határozatainak egyike következetesen kötelezte a vezetőket, hogy keressenek konstruktív együttműködést az úgynevezett társadalmi erőkkal. Ennek az útnak a helyességét tapasztalatok bizonyítják, ezért ez a követelés még ma is időszerű.

— 1958-ban a „Gegenwart” egyik cikkében a bizalmiakat a szövetség oszlopainak nevezték. Milyen a bizalmiak helyzete ma?

— A bizalmiak munkája szervezetünkön belül nem értékelhető eléggé kimagaslóan, ugyanis nekünk csak általuk sikerül az, hogy a kapcsolatot minden taggal állandóan fenntartsuk, szükségleteiket, kívánságaikat és problémáikat megismerjük. Ebben az értelemben a bizalmiak ténylegesen a szövetség oszlopai, mert ők tartják a kapcsolatot a tagok és a körzeti ve-

zetőség között. Jelenleg a 218 körzeti szervezetben több mint 3000 bizalmink van, tehát átlagosan 8–9 tagot gondoz egy-egy bizalmi.

— Emelett milyen szerepet játszik az idősebbek gondozása?

— Az idősebb sorstársak gondozása emberséges célkitűzés. Szövetségünk tagjainak 75%-a már nyugdíjas korú. Az együttműködésben a Nemzeti Segéllyel sokak körében igazán jól sikerült biztosítani a szükséges segítségnyújtást az ellátásban. A magas kor ellenére is bevonjuk a nagyszámú látássérültet a társadalmi és kulturális életbe. A kísérő személyek megnyerése olyan probléma, ami ismét a körzeti vezetők többsége előtt áll. Ez a feladat könnyen nem oldható meg. A tapasztalatok azonban az mutatják, hogy különböző társadalmi erők támogatásával némely idősebb látássérültnek segíteni tudnak. Mi azért küzdünk, hogy az idős embereket, mint tagokat szervezetünkbe megnyerjük, mert mi tudjuk, hogy nekik sokféle tekintetben szükségük van támogatásunkra.

Mi tudjuk azonban azt is, hogy számos idősebb funkcionárius és tag van, aki szervezetünkben maga is aktívan tevékenykedik. A magasabb életkor tehát semmi esetre sem azonosítható a passzivitással. Ezt az örvedetes tapasztalatot szervezte minden körzeti szervezet.

— 1969-ben szervezetünk fokozottan fordult a gyengénlátók problémái felé, ami a szövetség nevének megváltozásában is látható: Vakok és Gyengénlátók Szövetsége lett. Hogyan értékeli a gyengénlátók bevonásának jelenlegi helyzetét?

— A névváltozás nem vezetett automatikusan ahhoz, hogy a gyengénlátó tagok száma ugrásszerűen növekedjék. A 25 000 tag közül mintegy 7000 a gyengénlátó; számuk az NDK-ban hozzávetőleg 60 000-re tehető. Még több gyengénlátót szeretnénk gondozási tevékenységünkbe bevonni. Ez nekünk csak akkor sikerülhet, ha a gyen-

génlátókat jobban megértjük, alkalmas módon közeledünk hozzájuk és speciális szükségleteikkel messzemenően számolunk. Nagyon hasznos volna, ha a körzeti szervezetek, amelyekben a gyengénlátó tagok máris nagy arányban vannak, tapasztalataikat másoknak is továbbadnák.

— A választások a körzeti szervezetekben mögöttünk vannak. Szövetségünk jubileumi évében tudja-e közölni a választások első értékelését?

— Ezt az alkalmat szeretném felhasználni arra, hogy a körzeti vezetőségek és az ellenőrző bizottságok minden tagjának szerencsét kívánjak megválasztásához. A választások igazolták, hogy az NDK vakjai és gyengénlátói a 80-as években nekilátnak elkötelezetten a megnövekedett feladatok leküzdésének. Ők készek arra, hogy a felelősséget átvegyék és a feltételeket megteremtésük — legyen az hivatásbeli vagy társadalmi munka —, ezeknek megfeleljenek.

Számos fiatalabb sorstársat választottak be a körzeti vezetőségekbe. Ez örvedetes. Egyúttal szeretnék mindenkinek köszönetet mondani, aki az elmúlt években nem kímélte erejét és tudását, azokat szervezetünkért latba vetette. Szövetségünk jubileumi érdemének adományozása jelképes kifejezése az éveken át tevékenykedő funkcionáriusok eredményes munkájának. Köszönetet szeretnék mondani a sok látó segítőtársnak is, akik mint házastársak vagy szakemberek a legkülönbözőbb területeken hathatósan támogatták funkcionáriusainkat.

— Vessünk előre egy pillantást! Mit hoz a Vakok és Gyengénlátók Szövetségének VII. Kongresszusa?

— Ha a kongresszus küldöttjei június 21-én és 22-én a berlini kong-

resszusi csarnokban a jövő feladatairól tanácskoznak, egy kérdés áll majd a középpontban: hogyan sikerül szervezetünknek, annak a társadalmi feladatnak, amit a látássérültek gondozása ró ránk, a X. Pártkongresszus után még jobban megfelenünk? A munkahatározat tervezete, amely néhány hónap óta a kerületekben megvitatásra kerül, tartalmazza azokat a konkrét feladatokat a következő öt évre, amelyek köztársaságunk társadalmi felteleteiből erednek, a vakok és gyengénlátók integrációjának és rehabilitációjának kiterjedt elősegítésére irányulnak.

Ez a cél abban áll, hogy minden egyes taghoz közelebb kerüljünk. Ez megköveteli, hogy az ellátási csoportok számát lehetőleg csökkentsük, emellett a területi feltételeket még fokozottabban figyelembe vegyük és a lakóterületek társadalmi tényezőit jobban felhasználjuk. A látássérülteknek több segítséget kellene az otthoni közösségekben kapniuk, mint eddig. Hogy az elért szintet a kultúrunkában megtartsuk, ez továbbra is attól függ, emeljük-e rendezvényeink változatosságát, vonzóerejét. Tagjainkat arra kellene ösztönöznünk, hogy a kultúrházak és klubok, valamint a további kulturális létesítmények sokoldalú ajánlatát gyakrabban hasznosítsák.

Harmadik fontos feladatként szeretném az elemi rehabilitáció további minősítését röviden ismertetni. Mindenekelőtt ez attól függ, hogy a körzetben a látó főfoglalkozású instruktorok az elemi rehabilitációban teljesen hatékonyak legyenek.

A VII. Kongresszus munkánk minden területén új követelményeket támaszt. Meggyőződésem: abban a helyzetben vagyunk, hogy a jövő feladatait eredményesen megvalósíthatjuk.

A MI NAGY ÜNNEPÜNK

Írta: dr. Juraj Mraz igazgató
Megjelent a Novi Zivot című lap hasábjain
Fordította: László István

Az 1982-es év a szlovákiai vakok számára igen jelentős dátum. 1922. május 1-én megkezdődhetett a vakok oktatása Lőcsén. Már hagyományos, hogy az iskola tanulói és dolgozói minden évben megünneplik az intézmény alapításának napját, egyben részt vesznek a május 1-i felvonuláson.

1922. május 1-én lépett be az akkori vakok intézetébe, ami most vakok 9 osztályos általános iskolája, az első kilenc leendő tanuló. Azok a fiatalok már anyanyelvükön tanulhattak. Az iskola megfelelően felkészítette a tanulókat a jövőre, az életre. 1921. októberében Lőcsére látogatott Adolf Fric, a Prágai Vakok Állami Iskolájának igazgatója, aki a vakok oktatásának kiváló szakembere volt. Az igazgató azért érkezett Lőcsére, hogy megszervezze a vakok oktatását. Adolf Fric elkészítette a Braille-írás, -olvasás anyagának tervét, beszerezte a tanításhoz szükséges eszközöket, berendezéseket. A kezdeti nehézségek után az oktatás végül is megkezdődhetett. Igen fontos dolog volt ez akkoriban, hiszen a vakok a múltban a társadalom terhére voltak. Az akkori uralkodó rétegek nem tartották szükségesnek a rokkantak és a vakok tanítását. Az idősebbek nem szívesen emlékeznek azokra az időkre, amikor a rokkantak az utcán koldulva járkáltak élelmiszerért, ruháért, pénzért. Adolf Fric akkor még cseh tanárokból álló tanári kara bebizonyította, hogy a látássérülteket lehet tanítani és munkába helyezésük is szükséges. Fontos dolog volt az akkor a vakok számára, hogy be tudjanak illeszkedni a kor nehéz rendszerébe, hiszen nekik komolyan meg kellett küzdeni a létminimumért. A vakok iskolája kezdetben csak lassan tudott fejlődni, de már egyre gyarapodott a tanulók, az osztályok és a dolgozók létszáma. Kezdetben a fejlődést akadályozta az, hogy az is-

kola épületében más létesítmény is helyet foglalt, amelynek üzemeltetője csak sokára adta át a helyet az iskolának. A második világháború idején nehéz helyzetbe került az oktatási intézmény. Akkor a cseh oktatónak el kellett hagyniuk Szlovákiát. Ennek következtében megszűnt a kapcsolat Prágával és Brnoval, ahonnan az iskola a sajtót és az oktatáshoz szükséges anyagot kapta. A felszabadulás, majd az 1948-as februári győzelem után új szakasz kezdődött az iskola életében. A népi demokratikus köztársaság megalakulása után elkezdődhetett az újszerű tanítás a vakok iskolájában. 1946-ban Lőcsén nyomda létesült, ahol folyamatosan készítették a Nase Svetlo (A Mi Világunk) című újságot. Az egységes iskolai törvény Csehszlovákia egész területén mindenki számára biztosította a tanuláshoz való jogot. Ez a jog a vakoknak is lehetővé tette alsó, közép- és 1950-től főiskolai szinten is a tanulást.

Dr. Juraj Mraz igazgató elmondta: „1951-től jelentettük meg a tanulóink számára a Nase Rano (A Mi Reggelünk) és a Za Svetlom (Világosság után) című újságokat, melyek havonta jutnak el az olvasókhöz. 1950-től folyamatosan adja ki az új tankönyveket részünkre a nyomdánk, ezzel is segítve fiataljaink korszerű szocialista nevelését. Iskolánk diákjai minden osztályban megkapják az új tankönyveket. Rendelkezésünkre áll egy olyan tanterem, ahol szakszerű énekórákat tarthatunk. Igen magas követelmények vannak a közép- és szakközépiskolákban, ahol a látássérültek ugyanúgy érettségizhetnek, mint a látó tanulók. Szocialista társadalmunk felelőséget érez a vakok tanításáért. Oktatási intézményünkben 1958-ban nyílt meg az óvodánk, amely Szlovákiában az első ilyen jellegű létesítmény. Nálunk a 3–6 év közötti gyermek nincs tét-

lenségre utalva, szakemberek tanítják őket alapvető ismeretekre, hogy megfelelő előkészítéssel kerüljenek az iskolába. Óvodánkban évente átlagosan 12 vak kis gyermeket gondoznak, nemcsak az önálló tisztálkodásra, öltözködésre, étkezésre, helyes viselkedésre tanítják őket, hanem lelkiviláguk, egyéniségük fejlődésével is törődnek. Iskolánkban aktív pionirmozgalom van. A normál iskolákban 1949-ben alakultak meg az úttörő szervezetek. A mi iskolánk is megalapította úttörőszervezetét és felnevelt 20 úttörővezetőt. Intézményünkben 1949 óta folyik korszerű oktatás. Iskolánk ezalatt a 32 év alatt teljesítette a ráháruló feladatokat, szép sikereket ért el. Tanulóink megállták helyüket a szakközépiskolában is, öregbítve ezzel iskolánk hírnevét. Oktatási intézményünk a járásban a legjobbak közé tartozik. A nálunk folyó úttörőmunkát figyelemre méltónak találták felsőbb szerveink is. Iskolánkban hatvan év alatt 1142 tanuló fejezte be tanulmányait, közülük sokan tanultak tovább szakközépiskolában és más iskolában is. Ebben az évben 117 diákunk van. Óvodánkban 11 gyermeket nevelünk. A 1–9. osztályban 86 tanuló végzi tanulmányait. 20 fiatal pedig a szellemileg visszamaradtak osztályaiba jár. Intézményünkben 32 pedagógus tanít, köztük 4 vak tanár, akik aktívan kiveszik részüket a munkából. Végzett tanítványaink közt két főiskolai professzor van, tíz általános iskolai tanár és 100 zenetanár, akik a népművészeti iskolákon tevékenykednek. A végzettek között továbbá van 30 gyógymasszőr, 50 telefonkezelő és több százan dolgoznak a termelőmunkában. Valamennyi volt diák hálával gondol egykori iskolájára, hiszen az életben való boldogulását az segítette elő. Nemrég végzett tanítványaink egy része konzervatóriumba, gimnáziumba és a Lőcsei Egészségügyi Iskolába jár, az utóbbi helyen képezik ki a gyógymasszőröket.

Volt tanítványaink gyakran meglátogatnak bennünket és ilyenkor tapasztalatcserékre is sor kerül, ezzel segítjük egymás munkáját. Iskolánk

60. születésnapján nem szabad megfelekedni arról a 95 tanárról, 115 nevelőről, 370 gazdasági dolgozóról, aki nagy szakértelemmel és odaadással segítette az intézmény létezését, gyarapodását, fejlődését. Tanulóink és volt tanítványaink részt vesznek a kulturális és sportmozgalmakban is. Énekkarunk gyakran szerepel iskolán kívüli rendezvényeken. Sakkozóink, könnyűatlétáink és tornászaink részt vesznek a spartakiádokon. Hosszan lehetne sorolni még fiataljaink közéleti szerepléseit.

Jó a kapcsolatunk a szocialista országok iskoláival is, tapasztalatcsere-értekezleteken, tanácskozásokon beszéljük meg a közös oktatási gondokat. Intézményünk dolgozói közül többen is kitüntetésben részesültek az ünnepség alkalmából. Az elért eredmények alapján szeretnénk továbbra is szolgálni a vakügyet, tanulóinkat hatékonyan felkészíteni az életre, a proletárinternacionalizmus és a szocialista hazafiság jegyében nevelni őket.

tók változásával egyidejűleg folyton módosultak a tantervek, amelyek közül jó néhány inkább csak programnak nevezhető, részben pedig az iskolát végzett vakok elhelyezkedési nehézségei miatt.

Az 1825 és 1870 között végzett kétszázötven tanuló közül csupán huszonötön tudták munkájuk révén eltartani magukat. Mind zenészek. Ennek ellenére évről évre növekedett az iskolába iratkozottak száma, és 1873-ban hatvankilencen, 1917-ben pedig már kettőszázhatvanégyen tanultak itt. S persze javult az oktatás színvonala is, például az 1891-ben bevezetett Braille-írás, illetve az iskola 1873-ban bekövetkezett államosításának hatására. A jó szándékú, de laikus papok helyébe mind jobb módszerekkel tanító pedagógusok léptek, s a két világháború közötti időben az itt szerzett bizonyítvány már egyenértékű volt a polgári iskolában kapottal. Ami tehát az iskoláztatást illeti, szinte töretlen a fejlődés. Nem mondható ez a vakok megélhetési körülményeiről: koldulás, muzsikálás vagy a hozzátartozók jóindulata maradt számukra. S nemcsak Magyarországon, hanem Európában más országokban is.

A vakok és gyengénlátók helyzete

(Megjelent a KÖZNEVELÉS c. folyóirat 1982. január 15-i számában)

A kultúrtörténet sokfajta feljegyzést őriz a vakokról. Ezekből kitűnik, hogy megítélésük mindenkor az adott társadalmi rendtől függött. Megegyeznek e följegyzések abban, hogy a vak gyermek nem lehet alanya semmilyen képzésnek, oktatásnak; a felnőtt a hasznos munkának. Ilyen évezredes előítélettel szállt szembe a francia V. Haüy a XVIII. század végén. Összegyűjtötte azokat a szórványos közléseket, amelyek arról adtak hírt, hogy egyéni neveléssel a vak gyerekek és felnőttek ismeretek, jártasságok, szokások és készségek birtokába juttathatók, majd egy vak fiút oktatva bebizonyította, hogy a vakok pedagógiai gondozásba vétele nem utópia. Eredményeit bemutatta a francia Akadémián is, ahol teljes elismerésben részesítették.

Haüy ekkor már a látókkal való közös nevelésben, iskoláztatásban, sőt a vakok tömeges oktatásában reménykedett, ám ehhez meg kellett oldania a vakok írásának-olvasásának kérdéseit.

Felismerte, hogy az olvasást tapintás útján is meg lehet tanulni,

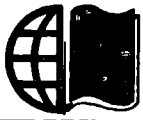
tanítani. Domborított latin betűs szövegekből tankönyveket készített. S bár nem volt pedagógus, a párizsi Emberbaráti Társaság segítségével 1784-ben megalapította a világon először a vakok intézetét. Haüy kitűnően összegezte a gyakorlatban szerzett tapasztalatait. A vakok neveléséről írt értekezésében az oktatási ág ma is érvényes legfontosabb tételeit fejt ki. Megállapításait a modern gyógypedagógia mindenben igazolta.

A párizsi történeti példa világszerte nagy hatást keltett. Sorra nyíltak az intézetek az egyes országokban. A magyarországi vakok iskolájának megalapítását J. Klein, bécsi igazgató kezdeményezte. A pozsonyi országgyűlésre elküldte két munkatársát, szerezzenek pártfogókat egy nevelőintézet megnyitására. A küldöttek megnyerték az ügynek József nádort, s így 1825-ben egy pozsonyi lakásban négy vak gyerekkel megkezdődött a tanulók rendszeres oktatása.

Az iskola 1826-ban Pestre költözött.

Az iskoláztatás megindulásával azonban nem oldódott meg a vakok társadalmi beilleszkedésének gondja. Részben azért, mert az igazga-

Gyökeres változás a vakok oktatása terén csak a felszabadulás után következett be. 1951-ben a gyógypedagógia — a vakok oktatása is — helyet kapott a magyar közoktatás rendszerében. Rendelet tette kötelezővé a tanköteles korú (hat-tizenhat éves) és a látási fogyatékos óvodáskorúak oktatását, nevelését. A négy esztendővel később megjelent tanterv alapján pedig az iskola tevékeny és hasznos életre, a teljes rehabilitációra készíti elő a gyerekeket. Kiemelt fontossága van a munkára nevelésnek és az általános műveltség, a tudományos világnézet elsajátításának. A vakok iskolája megfelelő ismereteket ad ahhoz, hogy a fiatal a társadalomban a látókhöz hasonlóan boldoguljon. Az 1969-ben kiadott tantervi kiegészítő különválasztja a vak és fényérzékeny, illetve az ujjolvasó és a tárgylátó tanulókat. Ez az akkor nemzetközileg is egyedülálló megoldás azóta bevált,

s más országok is átvették tanterveikbe az ilyen módon való differenciálást.

Az iskolai munka színvonalának emelkedése elősegítette a vakok társadalmi integrációját. Ma hazánkban minden dolgozni akaró látássérült talál munkahelyet. A pályaválasztás sikerére nagy gondot fordítunk, talán ezért is kevés a rosszul választó tanulónk.

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének jelenleg mintegy 20 000 tagja van, többségük hatvan éven felüli. Pillanatnyilag 2900 munkahelyen dolgoznak látássérültek: szakmunkásként négyszázan, telefonkezelőként kilencszázan, maszszórként százötvenen, programozóként heten. Középiskolában és egyetemen harmincan tanulnak. A vakossággal járó nehéz életvitel ellensúlyozására minden vak és aliglátó járadékot kap államunktól havonta a keresetétől függetlenül.

Már Haüy említést tesz bizonyos látásmaradvánnyal rendelkező (kilencvenszázalékos látásvesztés) tanulókról. Ez a látásteljesítmény voltaképpen egyenlő a vakossággal, ezért az ilyen látású gyerekek a Braille-féle pontírást-olvasást tanulják.

A látássérültek egy másik csoportját azok alkotják, akiknek a látásvesztése 67—90 százalékos. Ők a gyengénlátók, akik írni, olvasni szemmel (világítástechnikai és optikai segédeszközök segítségével) tanulnak. A gyengénlátók első önálló iskolája 1908-ban nyílt meg. Ilyen osztályt intézetünkben először Herodek Mátyás indított 1928-ban. Hazánkban jelenleg körülbelül ezeregyszáz gyengénlátó tanuló van. Közülük kétszázötven bentlakásos intézetben tanul. Száznegyven személyes nevelőotthon működik Debrecenben, négy alsó tagozatos osztállyal önálló intézet van Budapesten, a Vakok Általános Iskolájának pedig négy felső tagozatos osztálya van. A most épült fővárosi új intézetben száznegyven gyengénlátó gyereket nevelnek majd. Intézetünkben az 1956-ban indult gyen-

génlátók tagozata, később dr. Tegyei Jenőné vezetésével önállóvá vált Csepelen.

Az általános iskolába járó gyengénlátók tanításához szakmai segítséget adnak az úgynevezett „utazó” gyógypedagógiai tanárok. A néhány

esztendeje indult kezdeményezés eredményei biztatóak. Megoldatlan még az értelmi fogyatékos gyengénlátó gyerekek szakszerű nevelése. Számukra önálló intézetet kellene nyitni.

Dr. Méhes József

MÁRCIUS 15. negyven évvel ezelőtt

(II. RÉSZ)

Megjelent a TÁRSADALMI SZEMLE XXXVII. évfolyamának 3. számában

A demonstráció lefolyása közismert. Az is, hogy sokakat már a helyszínen elfogtak. Az igazi, a szörnyű leszámolás azonban hat héttel a tüntetés után kezdődött meg. A „def” vezetői bevonták a csendőrnymozóknak és a politikai rendőrségnek az emberek vallatásában, meggyötrésében leggyakorlottabb közegeit, és hajtóvadászattal rendeztek mindazok ellen, akik szembe akartak szállni a fasiszta német birodalom „életterének” hazánkra való kiterjesztésével, akik elleneztek Magyarország részvételét a Szovjetunió elleni fasiszta rablőháborúban, akik harcoltak a független demokratikus Magyarorszáért.

Nyomozás volt ez? Függetlenül attól, hogy az a politikai magatartás, amelyet üldöztek, saját törvényeik szerint sem volt bűncselekmény, azoknak a rafinált kínzásvariációknak, amelyeket a hálójukba került „delikvens”-eken alkalmaztak, nem az volt az elsődleges céljuk, hogy a lefogott személyeknek a mozgalomban betöltött szerepét tisztázzák, hanem, hogy újabb és újabb személyek megnevezését csikarják ki belőlük. Nem „tényállást” akartak ők felderíteni, hanem felgöngyölíteni a munkásmozgalom, az antifasiszta mozgalom erőit. Ha a keresett személyt nem találták meg — szüleit, feleségét tartóztatták le, és kínozták meg. Egyaránt gyötörték meg a pártta-

gokat és a szimpatizánsokat, még olyanokat is, akiknek legfeljebb az volt a bűnük, hogy egy-egy háborúellenes röpiratot elolvastak, vagy szűkös keresetükből támogatták az üldözötteket. Változatos és embertelen eszközökkel vallattak: gumbottal verték a letartóztatottak végtagjait, veséjét, nemi szervét; gúzsba kötötték őket; frissen reszelt tormával telt zacskót húztak a fejükre; áramütéssel „kezelték” őket. Az áldozatok testi és lelki megalázása — ez volt a cél, és ezt szolgálták eszközeik.

Egy hónappal az „akció” megkezdése után kezük közé került Rózsa Ferenc. E nagyszerű harcost, a népfrontpolitika megvalósításának kezdeményezőjét a legbrutálisabb módszerekkel sem sikerült megtörniük: szinte társai szeme láttára kínozták halálra. Hiszen senkinek sem kellett elszámolniuk a kommunisták életével.

Önkéntelenül is felmerül: a Hitler-fasizmus, a Gestapo népirtó rémtetteinek végtelen sorozatában mindez csupán egyetlen részleg, egy epizód volt? A kérdés nem ilyen egyszerű. A „def”-isták és hóhértársaik nem közvetlen a hitleristák parancsára cselekedtek; azok irányították őket, akik ekkor már többé-kevésbé sejtették, hogy a német fasizmus ügye — enyhén szólva — veszélyeztetve van. A sok gázságot, szörnyűséget, a magyarság alapvető érdekeinek lábbal titprésát a forradalomtól

való monomániás félelmükben váltatták, hogy uralmukat, a Horthy-fasizmus politikai rendszerét a Hitler-fasizmus bukása utáni új világba is átmentsék. Be akarták bizonyítani Hitlernek és vezérkarának, hogy ők kiválóbb partnereik, mint a hitlerizmus magyar ügynökei; ezért áldozták fel a második magyar hadsereget, ezért vettek részt a német fasizmus fajirtó hadjáratában, ezért kínozták meg és pusztították a magyar nép legjobbait. Rózsa Ferenc halála, mindaz, ami 1942 nyarán az Andrássy-laktanyában történt, annak a hortysta vezető klikknek a lelkén szárad, amely hol lelkesen, hol aggályoskodva, de kiszolgálta a hitlerizmust, és maga is részt vett abban a hadjáratban, amelynek része volt — ugyancsak a „def”-isták és hóhértársaik bevetésével — a Délvidéken, Erdélyben, Kárpát-Ukrajnában, a Felvidéken ezek és ezek megkínzása és százak legyilkolása.

Az utóbbi években sokan és sokszor emlegetik e vezető klikk egyes csoportjainak pozitív politikai megnyilvánulásait, így főként az 1944 második felében tett suta manőveiket a háborúból való kiugráásra, a németekkel való szakításra. Ennek a vezető klikknek Janus-arca volt? Két vasat tartott a tűzben? Nem vitatom a tényeket, egyes csoportok vagy személyek és azok egyes cselekedeteinek olykor tiszteletre méltó indítékait. De aki tárgyilagosan emlékezik, és tanulmányozza a horthysta vezető rétegnek a második világháború alatt tanúsított egész magatartását — beleértve a nyugati szövetségesek felé tett, magukat menteni kívánó alibi-cselekedeteiket is —, az tevékenységük rugóját a népellenes politikai rendszer minden áron való fenntartásának, vagy kisebb módosításokkal történő átmentésének szándékában látja. Ehhez volt szükségük arra, hogy eltiporják a Kommunisták Magyarországi Pártját, amely magasra emelte a független, szabad, demokratikus Magyarországért folyó harc zászlaját.

E politikai akciójuk második sza-

kasza volt az a bírósági komédia, amely az antifasizista, háborúellenes irányokkal egyetértő polgári politikusok megfélemlítését és elrettentését célozta. Miként a „def”-isták és hóhértársaik „eljárása” nem vonható a bűnüldöző szervek törvényes nyomozásának — a tényállás felderítésének — fogalmi körébe; miként az a politikai magatartás, amelyet üldöztek, nem volt azonosítható saját törvényeik szerint sem az ún. hűtlenséggel — ugyanúgy ez a bírósági komédia is nélkülözötte a törvényességnek még a leghalványabb látszatát is.

Jómagam a vádlottak első csoportjával, az ún. „Schönherz Zoltán és társai” hűtlenségi perében kerültem a bíróság elé, 1942. szeptember 29—30-án.

Schönherz Zoltán a bitófa árnyékában ragyogó politikai érzékkel meghiúsította tervüket: a védelem tanúiként olyan polgári politikusokat idéztetett meg, mint Baráti Huszár Aladárt, Gömbös egykori hívét, felsőházi tagot, a főváros főpolgármesterét, az OTI elnökét; vitéz Andorka Rudolf tábornokot, diplomátát; Szekfű Gyulát, a neves tudóst, akadémikust — és Bajcsy-Zsilinszky Endrét. Tanúvallomásaik szinte kivétel nélkül nagyfokú tárgyilagosságról, sőt politikai-erkölcsi tartásról tettek tanúságot. Alátámasztotta védekezésünket Szakasits Árpád vallomása is. Pedig a szociáldemokrata baloldal vezetőjét éppen e baloldalnak a függetlenségi, háborúellenes mozgalomban való részvétele miatt váltották le akkoriban főtítkári tisztségéből, így ő maga is veszélyeztetve volt. Mégis lényegében igazolta azt a védekezésünket, amelyet az ítélet sem tudott egyetlen valóságos ténnyel sem megcáfolni.

Idézek az ítéletből: „Mozgalmuk egyedüli célja — védekezésük szerint —, hogy Magyarországot a német befolyástól függetlenítsék és a

most folyó szovjet elleni háborúból kivonják. Céljuk azonos volt az SZDP és egyéb polgári pártok ilyen irányú céljaival és célkitűzéseivel, amelyek az ún. függetlenségi mozgalomban csúcsosodtak ki — (e célokat) igen sok közéleti vezető egyénilig vallja és óhajtja, akiknek hazafiúi magatartásához kétség nem fér”. Ez volt ennek az ítéletnek egyetlen, tényeken alapuló megállapítása.

*

Schönherz Zoltán, akinek a koponyáját a vallatás során betörték, s akit egész letartóztatása során szoros összebilincselve tartottak, életével fizetett következetes politikai helytállásáért: a népfront politikai kialakításában betöltött kiemelkedő szerepéért, bírósági komédiájuk kudarcáért halálra ítélték.

Ötünket, akik vele együtt álltunk a bíróság előtt — köztük Goldmann György szobrászművészt — életfogytiglani fegyházra ítélték. Amikor a hadbíró százados szenttelen hangon felolvasta Schönherz halálos ítéletét — forgott velünk a terem, azt hittük, ránk omlik az épület, és mindenkit maga alá temet, aljas bírót, durva fegyőrt és minket elítélteket. És akkor meghallottuk Schönherz rekedt, de határozott, kemény hangját: „Nem kérek kegyelmet!”

Hét napig a rettegésbe még reménysugár villant. Feleségemtől azt a hírt kaptam: Andorka tudomása szerint Serédi Jusztinián hercegprímás közbenjárt Szombathelyi vezérkari főnöknél, hogy Schönherz Zoltán kegyelmet kapjon. Ám október 9-én reggel a Margit körüti fogház udvaráról felhangzott Schönherz Zoltán kiáltása: „Vesszen a fasizmus! Éljen a független, szabad demokratikus Magyarország! Éljen a népek békéje és barátsága!” És a jóvátehetetlen bekövetkezett...

BARNA MIHÁLY:

Vendégségben Hódmezővásárhelyen a II. Rákóczi Ferenc Tsz-nél

A korábbi évekhez hasonlóan az idén is sor került Hódmezővásárhelyen az ottani vakok és gyengénlátók körzeti csoportja tagjainak és a II. Rákóczi Ferenc Tsz vezetőinek és tagsága egy részének találkozójára. 1982. május 17-én a délutáni órákban a tsz autóbussa vitte ki a sorstársakat, kísérőiket és a meghívott vendégeket a közös gazdaság sóshalmi üzemegységébe.

A helyszínre érkezők a már vacsorához szépen megterített asztaloknál foglaltak helyet. Lökös Imre, a tsz Vöröskereszt alapszervezetének vezetője, aki egyben, mint a szövetkezet elnökének megbízottja fogadta és üdvözölte a megjelenteket. Majd tolmácsolta Szűcs Józsefnek, a tsz elnökének a találkozó résztvevőikhez küldött üdvözlését. Az elnök fontos elfoglaltsága miatt nem tudott megjelenni a rendezvényen, és a megbízottnak keresztül kért elnézést a megjelentektől. Ezután Lökös Imre rövid ismertetést tartott a tsz 1981-ben végzett munkájáról és az elért eredményekről. Beszélt az aktív dolgozó tagok és a nyugdíjasok helyzetéről, ismertette a jövedelmek alakulását. Elmondta, hogy a gazdaság vezetősége anyagi és szociális juttatásokban részesíti a nyugdíjasokat és találkozókat is rendez számukra. A továbbiakban a közös gazdaság feladatairól beszélt. Az előadó megemlítette, hogy a szövetkezet több alkalommal is kiváló tsz volt, szeretnék az eddigi eredményeket megtartani, illetve azokat túlszárnyalni. Lökös Imre a továbbiakban elmondta, hogy a tsz-nek jó kapcsolata van a vakok és gyengénlátók Hódmezővásárhelyi Körzeti Csoportjával, ezt a jövőben is szeretnék fenntartani. Végezetül bejelentette, hogy a vendégek számára a vacsorát a közös gazdaság Zrínyi Ilona szocialista brigádjának tagjai készítették, aminek felszol-

gálását a szövetkezet Hámán Kató szocialista brigádjának a tagjai végzik.

A jó hangulatról a helyi porcelángyár citerazenekara gondoskodott. A beszéd után Tóth Károly, szervezetünk körzeti csoportjának elnöke köszöntötte a vendéglátókat és a vendégeket. Majd ő és a cikk írója is köszönetet mondott a tsz vezetőségének, tagságának és a szocialista brigádoknak a szívélyes vendéglátásért. Szövetségünk Csongrád megyei szervezetének alelnöke, e sorok írója elmondta, hogy Hódmezővásárhely vezetői és a városi párt-szervezet hasonlóan a II. Rákóczi Ferenc tsz-hez minden segítséget megad a vakoknak, rokkantaknak és az idős embereknek, reményét fejezte ki, hogy ez a jövőben is így lesz.

Ezután következett a finom vacsora, majd baráti beszélgetés, vidám zenés, táncos szórakozás. A találkozóról a tsz autóbussa a késő esti órákban vitte haza a vendégeket.

Szolnoki hírek

Május 30-án, a délutáni órákban bensőséges hangulatú, családias légkörű ünnepségen vettek részt sorstársaink. Régi hagyomány szervezetünkben, hogy az anyák napját, a gyermeknappal együtt ünnepeljük meg.

Az elnöki megnyitó után a Szajoli Pávakör magával ragadó népdalcsokorral szórakoztatta a hálás közönséget.

Ünnepi beszédet e tudósítás szerzője mondott, majd a megyei szervezet jól ismert előadói léptek közönség elé: Lantosné Molnár Gabriella, Mizsei Margit, Fórizs László — aki saját verseiből szavalt. A jelenlévők finom uzsonnát kaptak és az esti órákig tartó zenés, nótás, táncos szórakozásban vettek részt.

A kitűnő zenét Kerekes Géza — aki Ér Istvánné énekszámait is kíséerte — és Ferenczi István szolgáltatta.

Készült Fórizs László tudósítása alapján.

A magyar rovásírásról általában

A népek nagy családjában rangjuk van azon népeknek, melyek saját, ősi írással rendelkeztek, vagy rendelkeznek még ma is. Ilyen kultúrkinccsel bír a magyar nép is. Sajnos azonban erről nekünk, magyaroknak is alig, vagy egyáltalán nincs tudomásunk. Pedig ősi írásunknak, a magyar rovásírásnak az ismerete hozzá kellene, hogy tartozzék általános műveltségünkhöz, nemzeti önismeretünkhöz. Annak ellenére, hogy történelmünk viharai ezen írásos nyelvméleink legna-

gyobb részét elpusztították, a megmaradottokról szóló irodalom is olyan nagy anyagot ölel fel, hogy e rövid kis cikkben csak a figyelmet tudom felhívni.

A magyar rovásírás eredete visszavezethető a kb. 3500 évvel ezelőtt az egyiptomi képirás mássalhangzós csoportjeleiből kifejlesztett föníciai rovásírásra, melynek anyaga kezdetben a fa, eszköze valamilyen éles szerszám, vagy bicsak volt, amellyel a jeleket a fába, botokba vésték, karcolták. A rovónak

balkézbe kellett fogni a botot és jobbkézzel véste e jeleket. Ez egy jobbról balra haladó sorvezetést hoz létre, ennek megfelelően a jelek is jobbról balra néznek. A föníciai rovásírás mássalhangzós írás volt, magánhangzókat nem jelölt, mint az egyiptomi mássalhangzós szótag írás. Ebből fejlődtek ki a héber, arab írások, melyek már pontozással jelölték a magánhangzókat. A törkök is a föníciai írást vették át, de a nyelvükben is meglévő magánhangzóharmónia alapján külön magas és mély magánhangzókat vonzó mássalhangzókat fejlesztettek ki. A magyar rovásírás viszont kifejlesztette saját magánhangzóit, valamint hangrendjének megfelelően a föníciaiban hiányzó jeleket, de a mássalhangzókat csekély megváltoztatásával magánhangzókat is tud jelölni, mint ahogy mai gyorsírásunk is teszi. Ezenkívül betűösszevonásokat, rövidítéseket alkalmaz, rövidítéseit a magyar nyelv törvényeihez igazítja. Az összes népek rovásírásai közül egyedül a magyar rovásírás fejlődött rövidítéses, azaz ligatúrás írásrendszerre. A föníciai írás nyugat felé is terjedt, így kezdetben a görögök és az etruszkok révén a latinok is rótták, belőlük fejlődött ki a mai görög és latin írás is. Mai latin írásunk nagybetűi tökéletesen őrzik rovás jellegüket. István király idejében a latinbetűs írás lett a kötelező. A magyar nyelvet azonban ezzel jegyezni nem lehetett, mert kb. 12 hangunkra a latinban nem volt jel. Olyan erőszakolt nyelvezet jött létre, ahogyan a magyar sohasem beszélt. Csaknem ezer évig kínlódott nyelvünk a betolakodott latinbetűkkel, míg végre a mai fonetikus helyesírásunk a magyar rovásírás logikája szerint kialakulhatott. A nyugati nyelvek latinbetűs helyesírásaival szemben helyesírásunk ezért is egyedül fonetikus mert nekik nem volt olyan ősi írásuk, melynek logikája alapján egy miénkhez hasonló fonetikus helyesírás kialakulhatott volna.

A magyar rovásírásnak zárt, egységes jelrendszere van, mely a fába metszés technikájához igazodik, ezért a jelek kb. háromnegyed része egyenes vonalakból áll.

A magyar rovásírásnak ma már számtalan hiteles nyelvemléke ismeretes. Ezek közül legterjedelmesebb az Árpád-kori nyelvezetünket őrző bolognai székely rovásírásos naptár, melyet 1690-ben Marsigli Alajos Ferdinánd olasz hadmérnök talált Erdélyben és hazavitte Bolognába, ahol gyűjteménye számára pontosan lemásolta és ezzel megmentette ezt a több mint kétszáz szavas kultúrkinccsünket a tudomány számára. Ez a naptár, mely a névünnepeket, Jézus életével kapcsolatos személy- és földrajz neveket, vegyes bibliai ismereteket tartalmaz, valóságos tárháza a gyorsírással is rokon rövidítéseknek. Nevezetesen a protestáns és r. kat. templomok feliratai, így az 1501-ből származó csíkszentmihályi templom felirata szép rövidítésekkel és betűösszevonásokkal. Történelmi nevezetességű a konstantinápolyi 1515-ből származó felirat, melyből megtudjuk, hogy V. László király öt követét Szelim szultán a követek szállásán egy százlovas istállóban két évig bezárva tartotta. A rovó: Ketteli Székely Tamás olyan ötletes rövidítéseket, egybeírásokat, fonetikus írásmódot alkalmazott, mintha csak ismerte volna mai gyorsírásunkat. A reformáció idején előtérbe került a magyar nyelvű ígéhirdetés, amely a rovásírás újbóli elterjedésének kedvezett, mivel a magyar nyelv jegyzésére egyedül ez volt alkalmas. Ebből a célból írta meg Tegledi János 1598-ban Rudimentáját, a magyar rovásírás tankönyvét és ettől kezdve már paleográfiai úton (puha anyagra tintával, festékkel írt írás) most már művelt fők között is ismertté vált rovásírásunk. En-

nek köszönhető, hogy még századunkban is került elő Erdélyben ilyen nyelvemlékünk, sőt napjainkban is sokan ismerik és élnek vele.

A székely rovásnaptárról és egyéb rovásírásos nyelvemlékeinkről tanulmányt írtam, mely 1983-ban kiadásra kerül. Ebben foglalkozom a magyar rovásírás eredetével, nyelvünk és gyorsírásunk összefüggéseivel.

Az egységes magyar gyorsírás alapokmányának figyelembevételével elvégeztem a magyar rovásírás egységes rövidítési rendszerbe foglalását a különböző nyelvemlékeinkben előforduló rövidítések alapján. Ez jó alapul szolgál arra, hogy a pontírást is a magyar nyelv törvényeire épült rövidítéses pontírássá átírtam, az un. állandó rövidítéseket megalkossam. Ezzel a szöveg tartalmától függően 28 és 45 %-os jelmegtakarítást lehet elérni.

Forrai Sándor
tanár

A fenti cikkhez kapcsolódik az a hír, hogy szerzőjével, Forrai Sándorral, aki szövetségünk tagja, találkozhatnak tagtársaink.

FORRAI SÁNDOR
TANÁR
SZÖVETSÉGÜNK
SZÉKHÁZÁBAN
É K Í R Á S
A MAGYAR NÉP
HASZNÁLATÁBAN
CÍMMEL
1982. OKTÓBER 6-ÁN,
SZERDÁN DU. 5 ÓRAKOR
TUDOMÁNYOS
ISMERETTERJESZTŐ
ELŐADÁST TART

SZONDA KLÁRA:

Puliszkát ettünk...

(Egy kis táplálkozástudományi áttekintés)

A magyar ember szereti a gyomrát. (Nagyon szereti!) Ezt bizonyítja az is, hogy őseink már az Ural tövében nyereg alatt puhították a húst.

Nos akkoriban és még sokáig ez volt a főtáplálékuk, melyhez kumiszt ittak. Végre megérkeztünk mai hazánkba, megtelepedtünk, ez nem ment könnyen, mert igen-igen szerettünk ám kalandozni! Csak szerettünk??? (Mert ugyebár ez sokkal könnyebb volt, mint a kassza nyelét markolászni!)

Az okos vezérek lassan és eléggé drasztikusan leszoktatták eleinket a kalandozásról, de erre nem is volt szükség, mert kies hazánkban megtaláltak mindent: „vadat, halat, s mi jó falat”. Lassan teltek az évszázadok, a nép szaporodott, az élelem kevésbé. Ennek következtében eljött az az időszak, amikor a szegényebb néprétegeknél az étkezéseket egy-egy nadrágszíjszorítás helyettesítette... Főleg a tatárjárás és a törökidőszak alatt és után! (Mert azok a turisták is szerettek enni...)

Ezután jött a sok száz szűkesztendő... Éhezett a nép rettenetesen. Végre aztán Hadur csak megszánta az éhezőket, mert ha nem is közvetlenül, de legalább közvetve segített rajtuk: Kolumbusz Kristóffal felfedeztette Amerikát, és vele együtt a burgonyát, kukoricát, meg még sok egyebet...

Amint ez a két növény hazánkban is elterjedt, mindjárt könnyebb lett a népélelmény! A köles mellett volt már burgonya és kukorica is, ezekkel jó termés esetén már a szegény pórnép is jóllakhatott, ha már húst nem ehetett, mert a szabad vadászat, halászat, rég eltiltatott! Igaz, a burgonyát ették a nemesek, sőt a főurak is, de a kukorica teljesen megmaradt

a szegények eledelének, főleg a hegyes vidékeken: Erdélyben és a Felvidéken.

Az Alföldön inkább csak a lábajósággal etette a kukoricát még a szegény ember is, maga nem igen ette. Csakhogy jöttek ám olyan idők is, amikor egyszerre nagyon megnőtt a kukorica becsülete! Anynyira meg, hogy örült az ember, ha legalább azt ehetett...! Ez a keserves állapot az I. és a II. világháború idején következett be.

Ennek az írásnak a szerzője csak az utóbbira emlékszik, (de arra nagyon), mert akkor esztendőig ettük a kukoricát mindenféle formában: ettük kenyérben, puliszkának, kásának, tejjel, hagymás zsírral, lekvárral, meg az ég tudja milyen variációkban... Emlékszem, ha az ember megevett három-négy szelet málét, úgy érezte, berakott a gyomrába egy kisebb kőbányát, de ez nem számított, mert csak a jóllakottság illúziója volt a fontos...

Emlékszem, a vége felé már ott tartottam, hogy azt mondtam, ha vége lesz ennek a „kukoricázásnak”, soha többé még csak rá se nézek erre az idegenből bevándorolt növényre!

Mindez akkor jutott eszembe, amikor egyik este itt, a debreceni intézetben, puliszkát kaptunk vacsorára, és úgy ettük, mint a legfinomabb csemegét, kivételt csak azok képeztek, akiknek még az sem tetszene, ha „borsot törnének a fejükön...! Dehát édes istenem, ilyen elégedetlen emberek előfordulnak.”

Mialatt a hideg tejjel nyakon öntött puliszkát kanalazgattam, volt időm eltöprengeni az emberi természet ellentmondásosságán és kiismerhetetlenségén: lámcsak! Amikor rákényszerített az élet er-

re az ételre, akkor haragosan tiltakoztam ellene, most meg? Felért a legfinomabb csemegével! (Megjegyzem, akkor este az egész házat a puliszka foglalkoztatta, mert ennek kapcsán előjöttek a régi emlékek, ki-ki elmondta a magáét és ezzel is telt az idő lefekvésig.)

Lám hát ilyenek vagyunk? Ami kényszer, az ellen tiltakozunk, de ha később ugyanez a valami már nem kényszer, még örömet is okoz! Ehhez tartozik az is talán, hogy a gyerek, „csak azért is” beveri az ablakot, mert nem szabad...!

De álljunk meg, mert ez már egyáltalán nem tartozik a puliszkához és túl messzire vinne.

A rádió, meg az újságok már kb. két éve propagálják a kukoricailiszt hasznosságát és mi is kb. azóta kértünk... „Csak legalább egyszer!” — puliszkát! Most végre megkaptuk és köszönjük!

Vendégünk volt Bárczy János író...

Úgy hiszem, Moldova mellett az egyik legkeresettebb író Bárczy János sorstársunk, pontosabban a könyvei. A nagysikerű Zuhanóugrás és a Vádindítvány után újabb sikerkönyve látott napvilágot az ünnepi könyvhét alkalmából. Ugyancsak az ünnepi aktualitás hívta életre május 29-én az író-olvasó találkozót, amelyen a vendéglátó Vakok- és Gyengénlátók Országos Szövetsége volt. A találkozóra a szövetség budapesti székházában került sor, ahol a házigazda szerepében Daru Gerőné osztályvezető-helyettes üdvözölte az író, kinek két korábbi műve mondanivalójáról szólt...

Öt követte Bodor Tibor színművész, aki szövetségünk hangoskönyvtára számára magnetofonszalagra olvas föl már évek óta irodalmi alkotásokat, többek között Bárczy Jánostól a Zuhanóugrást és a Vádindítványt is. Élményszerű volt Bodor Tibor hangját ezúttal élőben hallani, amint felolvasott két részletet a Zuhanóugrásból, amelynek szerinte a legszemléletesebbek, a legemberközelibbek.

Aztán szövetségünk kulturális főelőadója mutatta be röviden az író, és a legújabb munkáját, Az egy magyar királyi százados feljegyzéseit. Utána a szerző önmagáról beszélt, írói pályája kezdetéről.

A jelenlévők hozzászólásaival folytatódott a találkozó, ezek izgalmasak, rendkívül érdekesek voltak, s az író válaszai jól érzékeltették műveiben is megnyilvánuló egyéniségét. Az érdeklődők között volt egykori hivatásos katonatiszt, ejtőernyős és pilóta; sőt fiatal, tényleges szolgálati idejüket töltő katonák is kíváncsiak voltak az író-olvasó találkozó vendégére. Megtudtuk azt is, hogy például a Zuhanóugrás nagy visszhangot keltett nemcsak hazánkban, a nagyvilágban is!

Bárczy Jánossal többen kerestek levélben, vagy személyesen kapcsolatot Svédországból, Ausztráliából, Dél-Amerikából a könyv nyomán!

Végül Bárczy János legújabb könyvének dedikálásával fejeződött be a találkozó.

Talán még annyit érdekességként, hogy erről az eseményről felvételeket készített a Magyar Televízió Pécsi Körzeti Stúdiója a Sorsársak című sorozat számára.

Aszódi László Antal

JUHÁSZ IMRE:

Rőzselángok

*Soha nem gyújtottam nagy tüzeket,
hogy lángralobbantsam a világot.
Csak zsenge kis tavaszi fényeket,
mely kibontja a virágot.*

*A nagy, zord telekben inkább fáztam,
mint, hogy nagy tűznél melegedjek.
Az idő múlását nem sürgettem;
nekem elég gyorsak a percek.*

*Éjszakában sohsem vágytam napfényt...
Mindig az árnyas oldalon jártam.
A tavasz elé sohasem siettem;
tudtam, hogy eljön s én csak vártam.*

*Sohasem voltam a tűz barátja;
úgy éreztem a tűz csak átok...
Bennem sem égtek soha nagy tüzek;
csak apró rőzselángok.*

Éjszaka az erdőn

*Mintha ablakok zárulnának be,
úgy tűnnek el a fák közötti rések
és bársonylepelként terül
az erdőre a sötétszárnyú este.*

*Az ágak közt halkul a madárdal.
Elnémul az esti szerenád.
Puha fészek ölen megpihen már
s alszik anyjuk a kis fiókákkal.*

*Szemeit hunyorgatja az éjszaka.
s lassan ringatózva tácolnak a fák,
s közöttük mint az éjjeli madár
egy bagoly szárnya lebbenve suhan.*

*A csillagok ragyognak odafönt.
Halk, dudorászó szellő simogat,
s mintha puha bölcsőben ringatózna
alszik az avarra terített csönd.*

Juhász Imre tagtársunk Gálofán él, foglalkozása telefonkezelő. Lapunk most először adja közre költeményeit.

Varga E. Katalin

Oltárkép magnóval

(Az 1978. évi Irodalmi Pályázaton megosztott
harmadik díjjal jutalmazott pályamű.)

Beszélgettünk a hitről és még sok egyébről is. Egyesek verseket hoztak. Aztán, mikor belefáradtunk a kiértékelésbe, elmentek, és én kettesben maradtam a sráccal.

Azt fejtegettem neki, hogy a gyónás pótcselekvés, vagy pszichológia. Egyfajta öncélú feloldozással elaltatni lelkiismeretünket, nem büntetés, hanem bűnpártolás . . .

A srác csak nézett. Valami másra gondolt, talán a költészetre, talán a bűnre, vagy a gyónásra szánta el magát, de tény, hogy hamarosan belekezdett, miközben egyikünk sem vette észre, hogy a magnó bekapcsolva maradt.

Tudom, hogy visszaélés riportban megírni, de elhallgatni sem bírom már többé. Mert azóta is itt ég és lüktet bennem a hitnek és a bűnnek igazsága szóról szóra, a srác szavaival.

— Tudod, mindig vágytam a tiszta dolgok után, — kezdte a srác, — népdalt és verset írtam. Mellesleg voltak jó gondolataim, de azokat nem tudtam másokévé tenni. Érdeklődtem az emberek iránt, viszont úgy láttam, értelmetlen az életem. Most már biztosan tudom, hogy azért volt értelem nélküli, mert nem tettem semmi fontosat azért, hogy tisztán lássak benne.

— De nem erről van szó — folytatta. — Tudod, a postán, ahol dolgoztam, megismerkedtem egy lánnyal még a nyár elején. Ez a lány hisz Jézus Krisztusban, az örökkévalóságban, a túlvilágban. Én Jézust, mint embert tartottam nagyra, hisz tudod. A lány elhívott magához, beszélgettünk. Egyikünk sem győzte meg a másikat. A lány adott nekem egy könyvet. Elolvas-

tam, de mikor visszajöttem, csak a lány anyját találtam otthon. Vele beszélgettem vagy két órát, és abban maradtunk, hogy találkozom néhány fiattal, akik mind hisznek Jézusban, és mind az elmondottakban: a bűneiket adják Jézusnak át, s a vele való kapcsolatot megélik.

— Talákoztam velük. Vitakoztunk eredmény nélkül, aztán a Balatonhoz hívtak, ahol egy országos csoportjuk gyűlt össze.

— Úgy hatvanan lehettünk. Meghatározott rend szerint éltünk: reggel bibliaolvasással kezdtük, s egy részből valaki úgy beszélt, hogy az Jézus neki szóló üzenete. Ezután reggeli következett, majd igeolvasás, éneklés. Ebéd után lementünk strandolni, délután ismét éneklés. Ilyenkor bizonyágtételek is elhangzottak. Ne csodálkozz, majd részletezem ezt is.

— Tudod, én ezekhez nem tudtam hozzászólni. A bibliát megbonthatatlan egésznek éreztem, érzem, amiből nem lehet részeket kiemelni. A hitet is másképp képzeltem el. De csodálatos volt ezeknek az embereknek az egysége, hogy mind egy célért élnek, hogy érdektől mentes a kapcsolatuk. Mindez mint egy szuggesztív hatott rám. Egyszerűen nem tudtam magam kivonni a hatásuk alól. Nem, nem arról van szó, hogy bűvészkedtek, de az egésznek a tiszta légköre nagyon megdöbbentett.

— Még 23-án megtértem. Leültem a heverőre egy pappal és imádkoztunk. Ekkor valóban előjöttek a bűneim, egészen régi, már csaknem elfelejtett dolgok is, és nagyon fájtak. De olyan nagy változások, amilyeneket ígértek, nem kö-

vetkeztek be bennem. Azzal áltattam magam, hogy majd... És itt ez a lényeg — emelte föl hangját a srác, — ez, hogy áltattam magam!

— Persze már másnap előjöttek olyan dolgok, amelyeket a sátán művének neveznék, ha neveznék — folytatta, — mert ez nem sátáni érzés, hanem emberi. Mindegy. Ezeket a problémákat forgattam magamban, és akkor úgy volt, hogy hazajövök. Volt a gyülekezetben egy lány, aki nem tért meg. Még csak 13 éves. Az volt a célom, hogy őt is elviszem magammal, nehogy az övék legyen. Életem legnagyobb bűne az, hogy mégis inkább hozzásegítettem.

— Egy péntek délután történt. (bennem akkor már teljes volt a hitetlenség és a nátha), hogy lassan-lassan mindenki az egészségéért, nyavalyái megszűntetéséért kezdett el imádkozni. Mindezt nagyon undorítósnak éreztem, és azt gondoltam, itt az ideje, hogy eltűnjek innen a lánnyal. Ám ekkor az az asszony, aki látta a Szentlélekkel a bajokat, így szólt: „Kinek van az orrával baj?” Ehatároztam, hogy nem jelentkezem, és nem jelentkeztem. Elfordítottam az arcomat, s már menni akartam, mikor ismét megszólalt: „József mondani akar valamit.”

— Valóban megmagyarázhatatlan. Gyánítom, hogy rutin van a dologban, hogy aki még nem kapta meg a Szentlélek keresztséget, (majd erről is mindjárt beszélek még), az biztosan kételkedik. Mindegy. A lényeg az, hogy mondani akartam, hogy elég ebből, mikor kitisztult az orrom, s nagy erővel, ahogyan soha még, rázkódva és állatian elsírtam magam. Vagy egy órán keresztül rázott a sírás. Egy fiú felvitt a szobába, ahol megnyugodtam. Aztán lemenve bizonyosságot tettem arról, hogy az ember erőtlén, és életével Jézus rendelkezik. Hasonlók történetek minden délután. De most velem történt meg. Érted ezt, érted?

— A lány, akit megmenteni akartam, sírva elment és megtért. És én boldog voltam. És én boldog voltam.

— Másnap kértem a Szentlélek keresztséget. Ez abból áll, hogy a megtértet erővel, hatalommal ruházzák föl. Imádkozni kell. Leülsz és dicsoítod Jézust. A pap modta, hogy aki katolikus, az hamar megkapja. Ennek jele, hogy nyelveken beszél, olyan nyelveken, amelyeket nem ismer.

S én valóban elkezdtem nyelveken imádkozni, s valóban földön kívüli erővel. Kimentünk. Ott elénekeltük az ilyenkor szokásos éneket, és aztán úrvacsorán azt az ígét húztam, hogy „... És az ő étele mindenkor kijár vala, melyet a király ad néki vala naponként.” És én boldog voltam. És én boldog voltam.

— Még ezen a szombati napon szétszéledt a csoport. Magam is hazajöttem. Itt vasárnap és csütörtökön vannak összejövetelek, a vasárnapin még ott voltam. Azután hétfőn óriási döbbenet szállt rám: Mi lesz velem, ha így élek? Nagy szó, ha most már értem, amit mondanak az élet igazságáról? Mert én azt valóban megéltem, s nekem ez már nem világnézeti probléma, hanem élmény.

— Tegnap számoltam le véglegesen a papokkal. Sajnálom őket, hogy rólam azt mondják majd, a sátáné lettem. Ők nem látják, hogy életük önámítás, hogy hamis az a steril élet, amit én nem tudtam vállalni. Nekem az ember kell, bűneivel együtt, azzal együtt, hogy a másik embert elnyomja. Mert ez ellen kell harcolni, nem azért, hogy a keskeny útra vezessük az embert át a szoros kapun. Mert bár a széles út a kárhozathoz vezet, ez az út mégis az emberi, az emberhez méltó, az egy igaz út.

Elhallgatott a srác. S bár véleményem a gyónásról nem változott, bocsássa meg a szent világi közvélemény, ha mégis feloldozást ígertem neki. Aztán valami frappáns befejezést keresve megkérdeztem tőle a végső érvet, ami a széles útra visszahívta.

— Végső pont a döntésemben — felelte a srác, — az, hogy mi van azokkal, akik életükben nagy dolgot tettek, de nem tértek meg. Nagy László pl. halhatatlan, mégsem áztatja lábát most valahol Jézus mellett, mert halhatatlanoknak a földön kell lennünk, és minden ember halhatatlan szellemű, Nagy Gáspár öntömunkás éppúgy, mint te, vagy én. Mert a földre születünk bűneinkkel és szépségünkkel, mert adja ég a föld tiszta búzáját termelni!

Ezután egy teljes perces csönd maradt a magán. És van-e ennél jobb befejezés?

A VAKVEZETŐ KUTYÁVAL KÖZLEKEDŐK SZAKCSOPORTJÁNAK HÍRADÓJA

Vöröskereszt a nyakörvön

(II. RÉSZ)

(Megjelent az IPM 1982. májusi számában)

ÖSSZETETT TANFOLYAM

Mindezt és még nagyon sok mást tanulnak a leendő vakvezető kutyák a kiképző iskolában. A kiképzés három, néha négy hónapig tart, ez alatt a viszonylag rövid idő alatt kell elsajátítaniuk a legbonyolultabb kutyaszolgálat tudományát.

Az oktatás az alapvető tudnivalókkal kezdődik, az általános engedelmisségi gyakorlatokkal és az egyenletes mozgás elsajátításával. Ezt követően a gyakorlópályán kiépített, bonyolult útvonalakon folytatódnak a foglalkozások. Ezek az utakon számos akadályt helyeznek el, körültekintően kell végighaladni rajtuk. A kereszteződésnél útjavítást jelző oszlop, az úton deszkák és súlyos sinek fekszenek keresztben, az ember számára mellmagasságban pedig sorompó húzódik. Vannak alacsony korlátok is, amelyek valósággal csábítják a kutyát, hogy játékosan átugorja őket, itt azonban leküzdhetetlen akadályt jelentenek, amelyeket meg kell kerülni. Ezt a tantárgyat akadályismeretnek nevezhetnénk.

A következő szakaszban útvonalismeretet tanulnak: egy-egy vezényszóra — például: „munkahely”, „üzlet”, „haza” stb. — a kutyának egy meghatározott útvonalon a kívánt helyre kell vezetnie gazdáját.

Amikor véget ér az oktatás, a vakvezető kutya vizsgát tesz. A kutyát felkészítő idomítónak bekötik a szemét, és a kutyával végig kell mennie a gyakorlópályán, ahol előzőleg áthelyezték az ismerős akadályokat. Teljesen új terepen, szokatlan körülmények között folyik

tehát az ellenőrzés; akárcsak a kutya majdani gazdájának, éppúgy az idomítónak sem áll módjában, hogy „súgjon” a kutyának — kénytelen teljesen rábízni magát a kutyára. Ha a gyakorlópályán a kutya jól szerepel, a vizsga az iskolán kívül folytatódik: a kutyának végig kell vezetnie idomítóját — akinek szeme változatlanul szorosan be van kötve — a már megismert útvonalakon, az utcai forgalomban.

A vizsga után elkezdődik egy új, talán a legfelelősségteljesebb, érzelmileg mindenképpen legbonyolultabb korszak a vakvezető kutya életében: átadják új gazdájának. A Szovjetunió minden tájáról járnak a Moszkva melletti Kupavna faluban működő iskolába a vak emberek, akik a háborúban, vagy betegség, baleset következtében veszítették el látásukat, illetve már vakon születtek. Az iskolába érkező kutyagénylőket mindig kikérdezik szokásaikról, vérmérsékletükről, a kutya számára várható munka- és életkörülményekről, s mindezek ismeretében választják ki számukra a megfelelő kutyát. Hogy erre miért van szükség, arra egyetlen példa is elég: falun élő jelentkezőnek nem olyan kutyát adnak, amelyik a villamosközlekedés ismeretében tűnik ki, inkább olyat, amelyik egyetlen talajon is biztonságosan vezet.

Ha megtörténik a választás, a kutya gazdát cserél. Ez minden kutya számára súlyos megpróbáltatást, lelki traumát jelent. A vakvezető kutyák esetében a gazdacseré egyszerűbb is, bonyolultabb is.

Az idomító már kezdettől fogva azon igyekszik, hogy a kutya ne kötődjön hozzá túlságosan, s amennyire csak lehet, üresen tartsa a „gazda” helyét a kutya érzelmevilágában. Amikor aztán átadja a kiszemelt gazdának, azt követeli a kutyától, hogy most ne törődjön vele, ne figyeljen rá, még ha ott is megy mögötte teljesen egyedül, mindenféle veszélynek kitéve. Meg kell értetnie a kutyával: mostantól egy másik ember vezetése a dolga. Ha a kiképző jól végezte munkáját, a kutya néhány nap alatt rájön, hogy ennek az új embernek is szüksége van az ő segítségére. Az igazi munkakutya ettől kezdve minden erejét, tudását az új feladatnak szenteli, különösen miután elkerül a kiképzőtelepről.

Am nemcsak a kutya szokik hozzá új gazdájához, az embernek is meg kell szoknia az állatot, a vak embernek újra meg kell tanulnia járni, járműveken utazni; meg kell ismernie a kutya jelzéseit, hozzá kell szoknia a kutya irányításához.

ASZTRAHÁNY KEDVENCE

Megyünk az erdei ösvényen, előtünk ketten haladnak: egy ember és egy kutya. A „munkavonalat” követjük: az iskolától az erdőn és a falun keresztül az állomásig, aztán a helyi érdekű vasúttal a következő városig, ott a buszpályaudvarig — és vissza. Az idomító mögöttük halad, és időnként beavatkozik a kutya munkájába. A vak ember ugyanis még nem tudja eléggé szigorúan irányítani, ezért a kutya „lazítani” kezd; ilyenkor van szükség az idomító segítségére: megállítja őket, és elmagyarázza a vaknak, hogyan vegye elejét partnere önállósodásának, fegyelmezetlenségeinek. Az új gazda idővel maga is eléri, hogy a kutya feltétlenül végrehajtsa utasításait, és semmi mással ne próbálkozzék. Mindarra, ami számunkra természetes, amit öntudatlanul, nem is gondolkodva megteszünk —

kikerülünk egy pocsolyát, kicsit magasabbra emeljük a lábunkat, hogy átlépünk egy követ vagy gyökeret —, ezen az úton a kutya figyelmeztet. És az egyenes, sima úton sem csak egyszerűen megy a gazdája mellett: könnyedén húznia is kell maga után, és feltétlenül az út bal oldalán kell vezetnie, így biztonságosabb a vak ember számára. Ha az ember eltérne a helyes iránytól, feltétlenül vissza kell vezetnie a bal oldalra. Lépcsőn vagy meredek lejtőn a kutyának lassabban, egy kicsit lemaradva kell mennie, akadályok előtt pedig meg kell állnia. A helyiérdekű perronján, amikor befut a szerelvény, oda kell vezetnie a gazdáját a legközelebbi nyitott ajtóhoz. Az embernek pedig azt kell megtanulnia, hogyan szálljon fel a kutyával a járművekre, s hogyan szálljon le róluk segítő társával.

A külső ingerek közül a kutyának csak azokra szabad reagálnia, amelyek a gazdája számára is fontosak. A többi kutyára ügyet sem szabad vetnie, bárhogy invitálja a játékra. A hímeiket semmilyen fegyelmezéssel nem lehet leszoktatni arról, hogy a tőzelő szuka nyomába eredjenek, ez az ösztön túlságosan mélyen gyökerezik. Ezt a gondot roppant egyszerűen oldják meg: csak szukákat alkalmaznak vakvezetőnek.

Az asztrahányi Szergej Fjodorovics Kurgost 10 évig vezette egy német juhászbé, amely már nem él, de ma is emlegetik. Valóságos legenda fonódott köréje — nem is méltatlanul. A kutya körülbelül ötven különböző úticélt ismert, a hozzájuk vezető útvonalakkal együtt. Elég volt egyszer-kétszer végighaladni bármilyen útvonalon, hogy egyszer s mindenkorra megtanulja. Volt rá eset, hogy valamelyiket hónapokig nem használták, de a kutya az úticél megnevezésére mégis hibátlanul, tévelygés nélkül végigvezette gazdáját a régi, azt hihetnénk, már régen elfelejtett úton. Rengeteg üzletet ismert, ezeket számuk vagy nevük szerint kü-

lönböztette meg. — Egyetlen hibája volt csak — emlékszik vissza vak gazdája —, túlságosan barátságos volt, mindenkit szeretett; igaz, ennek köszönhette, hogy az emberek is szerették, fél Asztrahány jó ismerőse volt.

Sokba kerül egy vakvezető kutya;

már maga a fajtisza állat sem olcsó, és drága a kiképzése is. A tulajdonosok azonban — vagy azok a szervek, amelyek helyettük a költségeket viselik — mégsem sajnálják a pénzt. A vakvezető kutya valóban társa az embernek.

J. Alekszandrovna

Közlemény

Örömmel adjuk hírül, hogy szövetségünk központi elnöksége az Országos Közlekedésbiztonsági Tanácsban képviselőt nyert.

Így most már közvetlenül lehetőség van arra, hogy a hazánkban bárhol jelentkező közlekedéssel kapcsolatos kérdésben véleményt nyilvánítsunk. E feladat eredményes ellátása azonban csak úgy valósítható meg, ha olvasóink, de minden látássérült jogos észrevételeivel felhívja figyelmünket a közlekedés különböző problémáira. A helyi közlekedési nehézségek megoldását a területileg illetékes tanácsoknál célszerűbb szorgalmazni, de számos kérdés a távlati fejlesztés körébe tartozik.

Nagyon reméljük, hogy tagtársaink javaslataikkal, észrevételeikkel elősegítik az OKBT-ben végzett munkát.

Gerdelics Ferenc

KISS JÁNOS:

Nap és élet

I. rész

A nyári napozás kellemes perceiben, vajon ki gondol arra, hogy a nap fényétől és sugárzásától nem csak bőrünk barnasága függ, hanem az egész földi élet. A nap a tejútrendszer sok milliárd csillagjához hasonlóan hidrogénből héliumot gyárt, miközben roppant energiát szabadít fel. A bolygók a csillagok gázfelhőiből jöttek létre, amelyekhez fűszerként a periódusos rendszer elemeit a kvasarok sugárzásai biztosították. Valahogy így született meg a mi földünk is, amely lehűlése után az élet bölcsője lett. Mai tudásunk szerint, naprendszerünk más bolygóin nincs élet. Ha meggondoljuk, ez a feltételezés igazságként is kimondható, hiszen a többi bolygó a naphoz olyan közel, vagy a földön túliak olyan távol keringenek, hogy a nap sugárzó energiája nem teszi lehetővé a bonyolultabb szerveződési folyamatokat, úgyis lehet mondani, hogy az élet kialakulásához a bolygók közül éppen a föld került olyan helyzetbe, hogy ezt a folyamatot a nap sugárzása lehetővé tudta tenni. Gyakran fölvetődik a kérdés, hogy a véletlennek köszönhető-e az élet kialakulása, vagy az anyagi szerveződés szükségszerű folyamatoként fogható fel. Az elmúlt két évtized során már többen elvégezték azt az érdekes kísérletet, amely az utóbbit próbálta bizonyítani.

A kísérletek lényege az volt, hogy mesterségesen előállították az ősi, kihűlés körül levő föld szénhidrogénekből és egyéb mérgező gázokból álló légkörét. Az esőt víz-

permetező rózsákkal, a villámokat elektromos szerkezetek kisüléseivel pótolták. Mindehhez társult a mesterséges zivatarok szünetében a nap fénye és az ősi földmodell viszonylag magas hőmérséklete. Az eredmény nem volt mindennapi.

A folyamatok során minden kísérletben a légkör-utánzaton belül bizonyos idő után a szervetlen anyagokból olyan szerves anyagok jöttek létre, amelyek a szerveződésük során a fehérjék felé tartottak.

A kialakult organikus vegyületek a továbbiakban évmilliók során az eddigiekhez hasonló spontán szerveződéssel jutottak el arra a szintre, amikor létrejöttek azok az anyagi szerkezetek, amelyek a reprodukcióhoz valami hasonló és automatikusan működő folyamatra voltak képesek. Innen már csak egy lépés a DNS kialakulása, ami után megjelenhettek azok az anyagi szerkezetek, amelyek anyagforgalmat lebonyolítva, önmagukat a külső környezetükkel egyensúlyban tartva, szaporodásra voltak képesek. Az anyag szerveződésének eme új típusa nem más, mint maga az élő anyag.

Az első élőlények olyan egyszerű szerkezetek voltak, amelyek anyagforgalmukat a külső környezetükben megtalálható szervetlen anyagok segítségével bonyolították le. Ma már biztosan tudjuk, hogy az őslégkörben nem volt oxigén. Ez az anyag egyértelműen a kezdeti élőlények, majd később a még szintén szervetlen anyagokat, elsősorban széndioxidot felhasználó növényvilág terméke. Gyakran mondjuk, hogy a széndioxid a víz, napfény segítségével a növényekben szervesanyaggá, szőlőcukorrá átalakulva az emberi élet alapképletét hozza létre. Míg a kezdeti élőlények a nap energiáját csak áttételes formában hasznosították, addig a nö-

vényvilág közvetlenül használja fel azt a fotoszintézis segítségével. Ezzel melléktermékként oxigént gyártva évmilliók alatt a föld légkörét olyanná alakította át, hogy megjelenhettek az első olyan élő szervezetek, amelyek anyagforgalmukhoz oxigént is felhasználtak. Hosszú idő kellett az állatvilág kifejlődéséhez, majd megint sok százezer év az előember, majd a mai ember kialakulásához. Eközben, hol a növényvilág, hol az állatvilág élőlényei fejlődtek gyorsabban, attól függően, hogy a légkör összetétele melyiknek a számára volt kedvezőbb. A széndioxid viszonylagos felszaporodása a növényvilágnak kedvezett, mire azok nagymértékben elszaporodva növelték a légkörben az oxigén mennyiségét, ami viszont az állatok fejlődésének kedvezett. Ez a dinamikus egyensúly mindmáig zavartalanul folyt, ma azonban eljutottunk arra a pontra, amikor az szennyezettségével megbontja ezt az egyensúlyt. Mindehhez még társul a meggondolatlan óriási területekre kiterjedő erdőirtás. Ma van már olyan vélemény is, hogy a légkörben keletkezett kár most már megfordíthatatlan, ami az emberiség számára súlyos következményeket jelent.

Az ember tevékenysége során nemcsak a légkört károsítja. A vizek és a talaj szennyezésével, az alkotó részeire le nem bomló műanyag hulladékok felhalmozásával komoly mértékben veszélyezteti a biológiai egyensúlyt, ami pedig végső fokon, hosszú távon az élet fennmaradásának és pozitív irányú fejlődésének záloga.

(Folytatjuk)

Törödjünk többet egészségünkkel!

BACSIK LÁSZLÓ:

Magnósoknak – magnóról

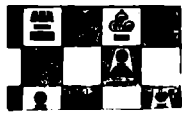
A magnetofonok szalagmozgató mechanizmusával kezdtem foglalkozni az utóbbi írásokban. Szó esett már a két orsó mozgatásának gondjairól. Úgy érzem, az egész szalagtovábbító rendszert érdemes részletezni, hogy a magnetofon iránt érdeklődők képet kapjanak a téma bonyolultságáról, a sokféle, tervezéskor, kialakításakor figyelembe veendő szempontokról, amelyek nagyban befolyásolják egy magnó működését, megbízhatóságát. Ma már elvileg tisztázott a lejátszás és felvétel elektromos folyamata és a jelenlegi alkatrészkészlettel a tervezők komoly készülékeket tudnak viszonylag kis anyag- és munkaköltséggel megvalósítani, de míg a magnetofongyártásnál az erősítők készítése erősen automatizálható, kisebb szakértelmet kívánó, ez nem mondható el a mechanikai részekről. Ezért a készülékek árát és minőségét elsősorban mechanikájuk kialakításának módja és színvonala határozza meg. Sorozatomban ezeket a szerkezeteket az orsós magnóképből kiindulva részletezem, itt alkalmazzák a legigényesebb megoldásokat, ha ezekről írok, az olvasó megismerheti egy magnetofon mechanikai működését, annak címszavait, elvét.

Feltesszük a baloldali tárcsára orsónkat és elkezdjük befűzni a szalagot. Érezhetjük, hogy mindkét orsó enyhén fékeződik, amely miatt a szalag nem szalad le befűzéskor és befűzve nem ereszkedik lazára. Ezt a nyugalmi fék biztosítja, melynek feladata, ahogy nevéből következik, a nyugalomban levő orsók álló helyzetben tartása. Nem említve a hárommotoros megoldásukat, a bekapcsolt magnó orsói alatt lévő csúszókapcsolat, a kuplung már forgatná az orsókat, ha a nyugalmi fékek nem rögzítenék tárcsáikat. Bármilyen üzemmódba kapcsolva ezek a fékek oldanak,

ezért a menettulajdonságokat nem befolyásolják. Fékező erejük kismértékű megváltozása zavarokat nem okoz, elegendő, ha még akkor, hogy a befűzött szalagot rögzíteni tudja, viszont a nagyságát csak annyira növelhetjük, hogy befűzéskor ne kelljen szalagkárosító nagyságú erőt kifejtenünk. Kazettás készüléknél ez a fék nem szükséges, mert a kazettában a szalag súrlódik, amely szétluzulását megakadályozza. Ezeknél a magnóknál a szalagot felcsévéelő súrlódó megoldású meghajtás csak üzemmódba kapcsolva kezd működni, mert használati helyzetük nem meghatározott, álló, fekvő helyzetben is működnek, sőt kismértékben mozgatva is. Ezért viszont a csak fekvő helyzetűnek megadott hagyományos készülékeket ne akarjuk állítva üzemeltetni, sőt döntve sem. Az orsótartó alatt levő súrlódó erőátviteli kapcsolathoz az orsó és a szalag súlyának jelenlétére van szükség, ez a súly nyomja az állandóan forgó belső tárcsákhoz az orsótartókat. A megfelelő forgatónyomatékat adó súrlódóerőt ezeknél a súlykuplungos gépeknél a megadott használati helyzetben állítják be. Döntéskor ezek csökkennek és a két oldal erőinek aránya is változik. Pillanatálljál, amikor a nyugalmi fékek nem működnek, csak a gumigörgő távolodik el a főtengelycsonttól, ez a felborult egyensúly valamilyen irányba elindítja a szalagot. Természetesen ezt a hibát nem csak a helytelen használati helyzet okozza, így jelentkezik a súrlódóerő utánállítást kívánó megváltozása is. Ennél a hibánál a szalag sem fekszik rá a fejekre kellően és a felcsévéelés bizonytalansága miatt a legutóbb részletezett módon tönkremehet szalagunk. Az utóbbi időben más kialakítású szerkezetekkel megoldották az állítva is működtethető magnetofont, ezek

felenek meg a mai műszaki szépségideálnak, de praktikusabban elhelyezhetők és így könnyebben kezelhetők is. Ezeknél gondoskodtak arról, is hogy az így vízszintes tartótűskéről ne essen le az orsó. Meg kell még jegyezni, hogy az álló helyzetű készüléknél a motor vagy a motorok és a fontosabb forgó elemek csapágyazásának is más kialakításúnak kell lennie, hiszen itt tengelyeiket inkább oldalirányú erők érik, fokozottabban igénybe véve az itt lévő csapágyakat, míg a fekvő helyzetűek oldalirányú terhelésnek kitett csapágyainak jó része lehet szerényebb kivitelű.

A lejátszógombot megnyomva a nyugalmi fékek elengedik az orsókat, a gumigörgő a bekapcsolás óta forgó főtengelycsontokhoz nyomja a szalagot és az megindul. A gomb egy bonyolult karrendszert mozdit meg, amely csuklók során és beállító szerkezeteken keresztül, különböző rugóerők ellenében működik. Lenyomott állapotában maradását külön mechanikus szerkezet biztosítja, amelyet vagy a STOP vagy a TEKERCELES gomb lenyomása is old. A lejátszást indító gomb mechanikus kapcsolatai felvételek ugyanígy működnek, a külön FELVÉTEL gomb csak elektromos kapcsolatokat hoz létre amellet, hogy ilyenkor a kettő egyidejű megnyomásának szükségessége miatt nehezebben kapcsolhatunk véletlenül felvételt, ami egyben a törlést is indítja. Különösen nagyobb sebességű magnetofonok és nagyobb szalagátmérők esetén fontos a lejátszást indító mechanizmus egyes részeinek bizonyos működési sorrendjét betartani, ezt oldják meg a beállító szerkezetek. A forgó főtengelycsontokhoz hirtelen hozzányomott szalag rántásszerűen indul meg és ha a bal oldalon nagy orsó van, tele szalaggal, az a rántástól túlforgóhat és az így meglazult szalag megsérülhet. A jobboldali orsót rögzítő nyugalmi féknek egy gondolattal előbb el kell engednie, mint ahogy a gumigörgő a helyére ér, nehogy a felcsévéelés elégtelen-

Tagok lettünk...

Lapunk múlt évi decemberi számában beszámolót közöltünk a Vakok Nemzetközi Sportszövetségének megalakulásáról. Erre a sporttörténeti jelentőségű eseményre 1981 áprilisában került sor Párizsban. Most örömmel jelentjük, hogy az Országos Testnevelési és Sporthivatal hozzájárulásával ez évtől teljes jogú tagjává váltunk a Vakok Nemzetközi Sportszövetségének. A képviselőket a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének Központi Elnöksége mellett működő Sportbizottság látja el.

Ezúttal a VNS hivatalos folyóiratában megjelent Munkaprogramot, Pénzügyi Szabályzatot és az alapító országok névsorát közöljük.

technika

sége miatt itt fusson le valamennyi szalag, amit a később induló orsó egy jókora rántással, hirtelen csévével fel. Ez károsíthatja a szalagot és az indulás egy „nyekkenő” hanggal történik. Megállításkor és a tekerésnél ehhez a működő karrendszerhez más karok is kapcsolódnak a maguk beállító elemeivel. A későbbiekben külön részletezendő fékek beállítói igen fontosak. Elképzelhetjük, hogy egy ilyen bonyolult mechanizmust nem egyszerű be- vagy utánállítani. Egymással érintkező részeik kopnak, rugóik rugalmassága változik, ezért állandó ellenőrzést, gyakori újraállítást igényelnek. Különösen kényes részük az, amely egy lenyomott üzemgombot ebben az állapotában rögzít. Itt jelentkeznek a legnagyobb koptató, deformáló

erők. A kis méretek miatt eleve csak gyengébbre kivitelezhető kazettás készülékek ezen hajlamos idejekorán elromlani. Biztos mindenki találkozott már olyan megviseltebb példánnyal, melynél valamelyik gomb a lenyomás után visszaugrik. Itt sajnos egy határon túl az utánállítás, reszelés, hajlítgatás lehetősége is megszűnik a teljesen elkopott, amúgy is kisméretű reteszelvek miatt.

A kényes, romlékony mechanizmussal végül is megindított lejátszás folyamatát ezek a karok nemigen befolyásolják, annál inkább van szerepük megállásnál, fékezésnél.

Ezzel kapcsolatban is sok szerkezeti elem működését célszerű megemlíteni. A terjedelmesebb témát a következő folytatásra hagyom.

Munkaprogram

A szervezet előtt álló legsürgősebb feladatokról, melyeket a Vakok Nemzetközi Sportszövetsége 1981. április 22. és 24. között Párizsban tartott alapító kongresszusán jóváhagytak.

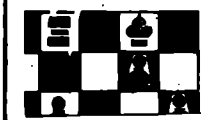
Az UNESCO Testnevelés és Sportszabályzata értelmében kijelentjük, hogy a testnevelés és sportolás gyakorlása olyan emberi jog, melyet az eddigénél teljesebben kell biztosítani a vakok számára, hogy fizikai, szellemi és erkölcsi képességeiket fejleszthessék és a látókkal egyenlő lehetőségekkel rendelkezzenek.

Figyelembevéve, hogy a rendszeres sporttevékenység lényeges tényezője a vakok rehabilitációjának és beilleszkedésének, jelentős hatása van egészségük, mozgásképességük és önbizalmuk alakulására, és azzal a szándékkal, hogy életkorra való tekintet nélkül minél több vak ember számára megfelelő programok által sportolásra alkalmas helyet biztosítsunk és ott felhasználjuk a nemzetközileg szervezett együttműködésből származó előnyöket.

Az Alapító Kongresszus az alábbi feladatokat tűzi ki:

1. A szervezeti fejlesztést késedelem nélkül meg kell valósítani, hogy a szükséges feladatokat tervszerűen és rendszeresen tudjuk teljesíteni. Ez magában foglalja új tagok szervezését, hivatásos főtájkárság felállítását, állandó és helyi munkabizottságok létrehozását, az együttműködéshez szakemberek toborzását és a legfontosabb működési szabályok lefektetését.

2. Állandó kapcsolatot kell teremteni a szomszédos területeken működő nemzetközi szervezetekkel, hogy a fontosabb területeken erőinket egyesíthessük és a feladatainkat is hatékonyabban elláthassuk. Ilyen szervezetek az ISOD, ISMFG, CP ISRA, WCWB, IFB és ICEVH (lásd Alapokmány 1.4. pontja). A Vakok Nemzetközi Sportszövetsége fontos tényezője a fogyatékosok nemzetközi sporttevékenységének.

3. A vakok sportolását elősegítő programokat kell szervezni olyan országokban, ahol ilyen még nem létezik. Ilyen esetben a kormányok, helyi hatóságok és más fontos intézmények felelősségét külön ki kell emelni. A fogyatékosok sportolási keretein belül, ahol ilyen van, a vakok sportolásának felelősségével megbízottaknak egyeztetniük kell tevékenységüket a nemzeti sportmozgalom megbízottaival, a vakok szervezeteivel és más érdekelt szervezetekkel, intézményekkel és látó segítőkkel.

4. A fejlett országok segítsék a fejlődőket azáltal, hogy a vakok sportolásához megfelelő programot állítanak össze. Ez magában foglalja szakértők és edzők, tudósok és más szakemberek segítségét, pályák felállítását, megfelelő segédeszközök biztosítását és a tapasztalatcseréhez megfelelő körülmények biztosítását.

5. A Sportszövetségnek támogatnia kell a vakok iskoláiban és rehabilitációs központjaiban a sporttevékenységet. Azokban az országokban, ahol a vakok sportolása az iskolákra és rehabilitációs központokra korlátozódik, ezeknek együtt kell dolgozni volt diákjaikkal, illetve a kezelt személyekkel, akik így a vakok nemzeti sportmozgalmának alapsejtjét képezik.

6. A versenysportot támogatni és bővíteni kell. A Sportszövetség bekapcsolódik a két és többoldalú, nemzeti és világméretű versenyek támogatásába, kiszélesítésébe, és szervezésébe. A versenyekhez szükséges szabályokat sürgősen meg kell fogalmazni és el kell fogadtatni. A látássérült sportolók sérülési fokának megfelelő osztályozását el kell végezni.

7. A kondicionáló és szabadidő sportolást széles körben, kortól függetlenül és a többszörösen sérültekre is ki kell terjeszteni. A vakokat ösztönözni kell, hogy maguk vegyék kézbe tevékenységük irányítását.

8. Az információáramlást hatékony eszközökkel kell biztosítani. Ez különösen az aktuális infor-

mációkat tartalmazó közlönyök kiadását jelenti, beszámol a sportversenyekről, az eredményekről és kiemagasló teljesítményekről, közli a versenyek időpontját, a segédeszközök ismertetését és ezek beszerzési forrásait, könyvismertetést és egyéb érdeklődésre számottartó cikkeket tartalmaz. Szükség van a vakok sportolási módszereit és a különböző sportágakat ismertető, népszerűsítő képes kiadvány megjelentetésére is.

A Sportszövetség pénzügyi szabályzata

1. A tagdíj összege a tagországok számára egységesen 25 dollár.

2. Gazdag országok érezzék köte-

lességüknek a Sportszövetség munkájának támogatását akár rendszeres, akár évi egyszeri pénzbeli támogatással.

3. A Végrehajtó Bizottság feladata, hogy nemzetközi szervezetektől és intézményektől támogatást, segítyeket és egyéb pénzügyi juttatást szerezzen a Sportszövetség céljaira és feladatainak elérésére.

4. A Végrehajtó Bizottság feladata a legjobb feltételek megteremtése a versenyekhez, a konferenciákhoz és más összejövetelekhez.

5. Azon országok számára, melyek igazolják, hogy a tagdíj teljes összegének befizetésével kapcsolatban nehézségeik vannak, a Végrehajtó Bizottság megpróbálhat valamilyen formában támogatást szerezni.

Alapító tagok

Algéria

Ausztrália

Belgium

Cameroon

Kanada

Dánia

Etiópia

Német Szövetségi Közt. India

Olaszország

Új-Zéland

Nicaragua

Norvégia

Szauz-Arábia

Szovjetunió

Spanyolország

Sri Lanka

Franciaország

NDK

India

Libia

Malajzia

Mali

Hollandia

Svédország

Svájc

Szíria

Anglia

Egyesült Államok

Venezuela

Jugoszlávia

Felhívás jóga tanfolyamra

Szövetségünk tagjai részére újabb jogatanfolyamot indítunk. A foglalkozások színhelye szövetségünk székházának nagy kultúrterme. Hetenként egyszer tartunk foglalkozást: kedden délután fél hat órai kezdettel. Az első alkalom ez év szeptember 7-én lesz. Részvételi díj havonként húsz fo-

rint. Jelentkezni lehet a tanfolyamra a kezdés előtt legalább fél órával, vagy Dénes Józsefnél a 210-440-es telefonszámon.

Várjuk tagtársaink szíves érdeklődését.

A tanfolyam anyaga pontírásban, hangszalagon és síkírásban is rendelkezésre áll.

KUMINKA GYÖRGYNÉ:

Év végi jelentés az 1981 – 82-es Úttörőévről

Ismét eljött az év vége, és a 829. sz. Táncsis Mihály úttörőcsapat egy eredményekben, programokban gazdag mozgalmi évet mondhat magáénak. „Hass, alkoss, gyarapíts!” Kölcsey szavait idézve e jelmondat szellemében kezdtük az 1981/82-es úttörőévet.

Az őszi időszakban (szeptembertől—novemberig) a következő események történtek:

A csapatzászló ünnepén, szeptember 28-án, immár hagyományosan, indítottuk a mozgalmi évet.

29-én pedig egésznapos osztálykiránduláson vettek részt a pajtások, ami az esős idő ellenére is igen jól sikerült.

Megindultak az őrsi tisztségviselők továbbképzései.

Az egészségőr tanfolyamot Popp Éva, a kisdobos őrvezetőit Borbély Lajosné, a krónikást Bakos Judit, az úttörő őrvezetőt Fényi Endréné, a mókamestert Tóth Gabriella, a Killián-kört pedig Takács György vezette. Egyes pajtások kiemelkedő munkát végeztek, viszont elég nagy volt év végéig sajnos a lemorzsolódás.

Színvonalas November 7-i ünnepélyünk után november folyamán házi sportversenyeken vettek részt a pajtások.

A téli időszakban (decembertől—februárig) nagy élmény volt, különösen kisdobosaink és óvodásaink számára a Télapó ünnepély. A karácsonyi klubdelutánt rajkeretben rendeztük meg, ahol több osztály patronáló brigádja is megjelent; pl. a gyl. 5. osztályában.

Közben „A nap mindenkire süt” c. Unesco rajz- és irodalmi művek pályázatra is benevezett csapatunk,

ahol szép siker született: Biber Mária 7. osztályos pajtás novellája 2. helyezést ért el.

Január 28—29-én rendeztük meg hagyományos „Ki mit tud?”-unkat a felső tagozatosoknak, ahol a 4 kategóriában kb. 40 szám hangzott el.

A kisdobosokét február 5-én rendeztük meg. Itt is közel 30 műsor szám hangzott el. Mindkét verseny igen színvonalas volt, és sok szép ajándék talált itt gazdára az értékelések során. A legjobbak pedig a következő hónapban a kerületi és nevelőotthonok közötti kulturális vetélkedőkön szerepeltek szép sikerrel.

De ez már a

tavaszi időszak krónikája (márciustól—májusig).

A 6/a osztály éneklő raja aranyoklevéllel tért haza a kerületi versenyről.

Április 26-án 2 kamarakórusunk szerepelt Késmárki György karnagy vezetésével, s mivel tavaly már végleg megnyertük — harmadszor — a vándorszerleget, az idén az új szerleget is mi nyertük el először.

A nevelőotthoni alsótagozatos szavalóversenyen február 25-én Pusuma Mónika képviselte csapatunkat.

Március 4-én Kroll Zsuzsa és Tóth Éva aratott szép sikert a Nevelőotthonok felsős szavalóversenyén.

A Miklós téren március 15-én rendezték meg a Kisegítő iskolai szavalóversenyt. Ide Wondrák Györgyi és Izsák Lőrinc ment el.

Március 18-án volt az Irodalmi Színpadok bemutatója, ahol az első

helyet megszerezve színpadunk — Pokorni Tamás vezetésével bejutott a gála műsorba.

Április 19-én volt a kerületi versés prózamondó verseny. Itt Varga Ernő és Tóth Éva szerepelt.

Itt kell még megemlítenünk, hogy március 19-én ünnepélyes KISZ-taggyűlést rendezett pedagógus KISZ-szervezetünk a pajtásoknak, március 15-ről és március 21-ről megemlékezve a 25-éve megalakult KISZ tiszteletére. Nagyon színvonalas műsornak lehettünk itt tanúi.

KISZ-eseink szinte az intézeti élet minden területén jelen vannak; a rajvezetők és helyettesek segítségével programjainkat szinte maradéktalanul meg tudjuk valósítani.

Jól sikerült még a február végi farsang is a Nevelőotthon rendezésében, külön az alsó és felső tagozatban.

Volt vidám vetélkedő, jelmezverseny és diszkó.

Március 10-én sakkozóink és malomjátékosaink hívták meg a Gyógypedagógiai Szakbizottsághoz tartozó csapatokat baráti találkozóra.

Március 12—május 14-ig mozgalmi gyakorlaton 7 főiskolai hallgató is bekapcsolódott úttörőcsapatunk életébe.

Mint rajvezetőhelyettesek, színvonalas foglalkozásokat tartottak, többen közülük a kötelező foglalkozásokon túl is bejártak rajukhoz.

Szépen sikerült Április 4-i ünnepélyünk is.

Április 17-én az Úttörőházban Irodalmi Színpadunk mutatkozott be szép sikerrel a kerület pajtásainak és úttörővezetőinek.

Május 7-én akadályversenyen vettek részt csapatunk úttörői és kisdobosai. A Ságvári Ligettől a Nagyrétegig 7 állomás várta a pajtásokat, ahol sok izgalmas kérdés, feladat és akadály legyőzése után játék is következett. Ez volt a próbázás is egyben, az egész évi munka mérlegelése. 18 órs vett részt benne; Az állomásvezetők a KISZ-esek voltak, az őrök vezetői pedig a nyolcadik osztályos pajtások. A

jól sikerült programot Popp Éva szervezte, és Intézetünk szinte valamennyi tanára, és nevelőtanára is részt vett benne.

Szép sikere volt gyermekeinknek május 8-án a Vakok Szövetségében, az Anyák-napi műsorral is.

Május 21-én a Korona másolatát is megnézhatték a pajtások, a Múzeum dolgozói kihozták intézetünkbe, s színvonalas előadást is tartottak.

Május 22-én énekarunk Egerben volt jutalomkiránduláson.

Május 25-én a MOM-ban volt a nevelőotthoni gála műsor, ahol Irodalmi Színpadunk és a Nagykórus lépett fel.

Május 27-én a Nagyotthallók Intézetében voltunk, ahol a XIV. kerület gyógypedagógiai intézményei nagyon szép műsorral köszönték meg a „Rokkantak Éve” alkalmából nyújtott segítséget a kerület vezetőinek, a patronáló szocialista brigádoknak, intézményeknek.

Május folyamán fokozatosan előkészítettük leendő kisdobosainkat és úttörőinket az avatásra, a „Kék nyakkendőért” és a „Vörös nyakkendőért” próbákkal. Május 28-án az avatás és ígérettétel során bebizonyosodott, hogy méltók vagytok a nyakkendőkre! Délután előadóművészek fellépése tette még nagyobb élménnyé a gyermeknapot, és a szokásos ünnepi madártejes uzsonna sem maradt el.

Június 4-én munkajellegű csapatgyűlésen megválasztottuk az új gyermekvezetőséget, az úttörőtanács tagjait a jelenlegi 7. osztályos pajtások közül. Ugyanekkor pár szóval körvonalaztuk az 1982/83-as úttörőév feladatait és programját.

Úgy gondolom, sikeresen zártuk ezt a mozgalmi évet is, s a XIV. kerületi Úttörőelnökség részéről is csak elismerő szavakat tudok tolmácsolni.

Itt szeretnék köszönetet mondani intézetünk vezetőségének, a párt-szervezetnek, a KISZ-tagjainak és az egész tanító és nevelőtestületnek, hogy odaadó, lelkes és hozzáértő munkájukkal segítették a pajtásokat ötleteik megvalósításában, úttörőfeladataik teljesítésében.

Budapest, 1982. június 6.

Fényi Endréné
csapatvezető

48 éves, 162 cm magas, gyengénlátó, lakással rendelkező elvált asszony vagyok. Társaság hiányában ez úton keresem korban hozzám illő férfi ismeretségét házasság céljából. Válaszokat síkírásban kérek. Címem: Dietzl Ottóné, 1117 Budapest XI., Fehérvári út 28. IV. 3.

*

Eladó egy „Panaszonik” típusú rádiómagnó és egy hozzávaló kék színű bőrtáska. Külön is megvásárolhatók. Érdeklődni lehet munkanapokon a következő budapesti telefonszámon: 185-111.

*

Nyugdíjas 162 cm magas, erős szemüveget viselő látó tanítónő vagyok. Házasság céljából megismernék 65 év körüli irodalmi érdeklődésű vak vagy gyengénlátó özeget emberrel. A fővárostól kb. egy órányira levő, közművesített községben, saját kis kertes házamban lakom. Leveleket „Napsugarad lesz” jelígre kérek a szerkesztőségbe.

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Kiss Mihály: Kulturális rovat

Váradi Péterné: Női rovat

Dr. Vas Tibor: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

Oldal

	JELENTÉS A CSEHSZLOVÁKIAI ÁLTALÁNOS ROKKANTSZÖVETSÉG MEGALAKULÁSÁNAK 30. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL RENDEZETT ÜNNEPSÉGEN RÉSZT VETT MAGYAR DEDEGÁCIÓ ÚTJÁRÓL	1
	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	3
<i>Lak István:</i>	HÉVÍZI NAPOK	4
	AKTUÁLIS INTERJÚ DR. DR. HELMUT PIELASCH-SAL	6
	A MI NAGY ÜNNEPÜNK (FORDÍTOTTA: LÁSZLÓ ISTVÁN)	8
	A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK HELYZETE	9
	MÁRCIUS 15. NEGYVEN ÉVVEL EZELETT	10
<i>Barna Mihály:</i>	VENDÉGSÉGBEN HÓDMEZŐVÁSÁRHELYEN ...	12
<i>Fórizs László</i>	SZOLNOKI HÍREK	12
<i>Forrai Sándor:</i>	A MAGYAR ROVÁSÍRÁSRÓL ÁLTALÁBAN	12
<i>Szonda Klára:</i>	PULISZKÁT ETTÜNK	14
<i>Aszódi László Antal:</i>	VENDÉGÜNK VOLT BÁRCZY JÁNOS ÍRÓ	14
<i>Juhász Imre:</i>	RÖZSELÁNGOK	15
	ÉJSZAKA AZ ERDŐN	
<i>Varga E. Katalin:</i>	OLTÁRKÉP MAGNÓVAL	16
	VÖRÖSKERESZT A NYAKÖRVÖN II. RÉSZ	18
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	KÜZLEMÉNY	19
<i>Kiss János:</i>	NAP ÉS ÉLET I. RÉSZ	20
<i>Bacsik László:</i>	MAGNÓSOKNAK MAGNÓRÓL	21
<i>Dénes József:</i>	TAGOK LETTÜNK ...	22
	FELHÍVÁS JÓGA TANFOLYAMRA	23
<i>Fényi Endréné:</i>	ÉV VÉGI JELENTÉS AZ 1981-82-es	
	ÚTTÖRŐ ÉVRŐL	24
	HIRDETÉSEK	25

**A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA**

FŐSZERKESZTŐ: DR. VAS TIBOR ELNÖK

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNÁ ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: LÉVAI ATTILA

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

32 4141 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

ISSN 0209-2705